

TV-POLIISIEN KOKEMUKSIA JULKISUUDESTA

Ida Määttä

10/2016

ESIPUHE

Tämä opinnäytetyö on tehty poliisin ammattikorkeakoulututkintoa varten. Opinnäytetyö pohjautuu Poliisit-sarjassa esiintyneille poliiseille teetettyyn kyselytutkimukseen sekä tuotantoyhtiö Aito Median edustajan ja kahden uuden tv-poliisin haastatteluun. Haluan kiittää kaikkia tutkimukseen osallistuneita, jotka ovat mahdollistaneet tämän opinnäytetyön toteuttamisen. Lisäksi haluan kiittää avusta ja saamastani palautteesta opinnäytetyöni ohjaajaa Tiina Koivuniemeä sekä opinnäyteseminaariryhmääni. Toivottavasti yhteistyömme jatkuu jollain tasolla myös tulevaisuudessa.

Tampereella 12.10.2016

Ida Määttä

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Tutkinto	
Ida Määttä	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Tv-poliisien kokemuksia julkisuudesta	Julkinen	
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto	
Tiina Koivuniemi	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä		
<p>Tässä opinnäytetyössä on pyritty selvittämään Poliisit-televisiosarjassa esiintyneiden poliisien kokemuksia julkisuudesta sekä heidän motiivejaan sarjaan mukaan lähtemiseen. Tutkimuskysymyksenä työssä oli, että onko Poliisit-sarjan tuomalla julkisuudella ollut enemmän positiivisia vai negatiivisia vaikutuksia sarjassa esiintyneiden henkilöiden työstä suoriutumiseen ja henkilöiden siviilielämän haasteisiin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin käyttämällä kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kohderyhmälle laadittiin julkinen kyselylinkki Webropol-järjestelmän avulla. Anonyymisti suoritettussa kyselyssä oli sekä monivalintakysymyksiä valmiiden vastausvaihtoehtojen kanssa että avoimia kysymyksiä. Lisäksi tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää tuotantoyhtiön edustajan haastattelussa, jossa selvitettiin tuotantoyhtiön näkökulmaa itse televisiosarjan tuottamiseen sekä heidän näkemyksiään tv-poliisien kohtaamasta julkisuudesta.</p> <p>Tutkimus osoitti, että Poliisit-televisiosarjassa esiintyneet poliisit kokivat suurimmalta osin, että työtilanteiden hoitaminen oli helpottunut jollain tavalla tai ainakin osittain sen vuoksi, että heidät oli tunnistettu tv-poliiseiksi. Lisäksi osalla vastaajista työmahdollisuudet olivat lisääntyneet sarjan tuoman julkisuuden myötä. Työstä suoriutumiseen liittyvät kokemukset olivat näin ollen olleet enemmän positiivisia kuin negatiivisia. Siviilielämän puolella vaikutusten arvioiminen oli kaksijakoisempaa, koska julkisuudella oli ollut osittain positiivisia vaikutuksia henkilöiden elämään siviilissä, mutta henkilöt kokivat yksityisyytensä kärsineen suurelta osin ja niin sanottuna tavallisena kansalaisena eläminen oli tullut haasteellisemmaksi. Julkisuuden takia osaa oli häiriköity siviilissä ja lisäksi perheenjäsenet olivat kokeneet julkisuuden kiusallisena. Motiiveja sarjaan mukaan lähtemiseen oli monenlaisia. Suurimmalla osalla kuitenkin oli motiivina oma mielenkiinto asiaa kohtaan, esimiehen tai partiokaverin pyyntö sekä itsensä haastaminen, uusien kokemusten hakeminen ja vaihtelun saaminen omaan arkityöhönsä.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
34 sivua	Lokakuu 2016	mAMK2015ONT
Avainsanat		
Julkisuus, media, poliisit, tv-poliisit, televisio		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSEN KUVAUS	2
2.1	Tutkimuskysymys	2
2.2	Opinnäytetyön keskeiset vaiheet ja toteuttamistapa	2
3	MEDIA MAINEENHALLINNAN TYÖKALUNA POLIISIORGANISAATIOSSA	3
3.1	Yleisesti Poliisit-sarjasta	3
3.2	Poliisit-sarja osana poliisin yleistä maineenhallintaa	4
3.3	Julkisuus ja media	5
3.4	Poliisit-sarja motivaationa alalle hakeutumisessa	8
4	TUOTANTOYHTIÖN NÄKEMYS SARJAN TEKEMISESTÄ JA KUVAAMISEEN LIITTYVÄÄ LAINSÄÄDÄNTÖÄ	9
4.1	Tuotantoyhtiön edustajan haastattelu	9
4.2	Missä saa kuvata?	11
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	12
6	KYSELYN TULOKSET	12
7	KAHDEN UUDEN TV-POLIISIN HAASTATTELU	27
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
9	POHDINTA	30
	LÄHTEET	33

1 JOHDANTO

Viimeisten vuosien aikana internet ja sosiaalinen media ovat nousseet suureksi osaksi jokapäiväistä elämäämme, myös poliisiorganisaatiossa. Poliisin toimintaa tarkkaillaan jatkuvasti ja entistä vahvemmin eläessämme sosiaalisen median aikakautta. Tarkkailua tapahtuu niin organisaation sisällä kuin ulkopuolella mediassa, tehtäväpaikoilla ja missä poliisi ikinä liikkuukin. Missä tahansa tapahtuu jotain tai mitä poliisi ikinä tekeekin, kiinnostaa se valtaväestöä hurjan paljon. Poliisi-partion ei tarvitse kuin jättää poliisiauto hetkeksi parkkiin kansalaisen mielestä väärään paikkaan, niin kuva tapahtumasta leviää nopeasti sosiaalisessa mediassa ja on iltapäivälehtien lööpeissä silmänräpäyksessä.

Kännykkäkameroiden välke yleisillä paikoilla on virkatehtävää suorittavan poliisin arkipäivää, mutta mikä saa poliisin haluamaan tv-kamerat mukaansa työtehtäville ja miten nuo kamerat vaikuttavat työstä suoriutumiseen? Tuleeko kameroista painetta tehtävän suorittamiseen oikeaoppisesti? Kameroiden kautta ”naama palaa” alta aikayksikön ja henkilö leimataan poliisiksi, niin hyvässä kuin pahassa. Parhaassa tai pahimmassa tapauksessa kaikki tunnistavat tv-poliisin ja poliisista tulee julkkis. Hänestä tulee hahmo, jota rakastetaan tai vihataan.

Suuren suosion saavuttanut Poliisit-sarja on pyörinyt televisioruudussa vuodesta 2009 lähtien. Tällä hetkellä televisiossa on esitetty sarjasta jo kahdeksan tuotantokautta ja yhdeksättä tuotantokautta kuvataan parhaillaan. Ensimmäisten kahdeksan tuotantokauden aikana sarjassa on esiintynyt 68 eri poliisia eri paikkakunnilta ympäri Suomea. Tavoitteenani tutkimuksessani on selvittää, minkälaisia kokemuksia Poliisit-sarjan myötä tullut julkisuus on tuonut sarjassa esiintyneille henkilöille ja miten kokemukset ovat vaikuttaneet henkilöiden elämään.

Aihe on tärkeä ja ajankohtainen, sillä rekrytoinnit sarjaan pyörivät jatkuvasti ja julkisuus on poliisin työssä pinnalla joka päivä niin sosiaalisessa mediassa kuin muuallakin. Toivon, että tutkimukseni tulokset antavat perspektiiviä poliiseille heidän miettiessään omaa halukkuuttaan tv-poliiseiksi.

Rajaan tutkimukseni Poliisit-sarjaan. Aiheesta ei ole tehty opinnäytetyötä aikaisemmin, joten toivon, että tutkimukseni antaa aihetta myös jatkotutkimuksille ja laajemmille analyyseille tulevaisuudessa.

2 TUTKIMUKSEN KUVAUS

2.1 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymyksenä työssäni on, onko Poliisit-sarjan tuomalla julkisuudella ollut enemmän positiivisia vai negatiivisia vaikutuksia sarjassa esiintyneiden henkilöiden työstä suoriutumiseen ja henkilöiden siviilielämän haasteisiin. Lisäksi haluan selvittää motiiveja sarjaan mukaan lähtemiseen ja kokemuksia itse työn tekemisestä kuvaajien läsnä ollessa. Pohdin lisäksi kokemusten vaikutuksia esimerkiksi tuleviin tv-poliiseihin ja heidän motiiveihinsa lähteä mukaan sarjaan.

2.2 Opinnäytetyön keskeiset vaiheet ja toteuttamistapa

Tutkin opinnäytetyössäni poliiseja, jotka ovat esiintyneet Poliisit-sarjassa ja selvitän, miten sarjan myötä tullut julkisuus on vaikuttanut näiden henkilöiden työstä suoriutumiseen ja siviilielämään. Haluan selvittää, onko sarja tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia uralla etenemiseen vai onko julkisuudella ollut negatiivisia vaikutuksia henkilöiden elämään. Lisäksi selvitän henkilöiden motiiveja, jotka ovat vaikuttaneet sarjaan mukaan lähtemiseen.

Tutkimusmenetelmänä käytän kvantitatiivista tutkimusmenetelmää laatimalla sarjassa esiintyneille henkilöille kyselytutkimuksen Webropol-sovellusta käyttäen. Kyselytutkimuksesta saamieni tulosten avulla teen raportin, jossa analysoin kysymyksiä ja niihin saamiani vastauksia. Webropol-kyselyn tekeminen sarjassa esiintyneille poliiseille on sopivin keino tähän tutkimukseen, koska sen avulla tutkimukseen saadaan riittävän kattava määrä vastauksia ja niiden perusteella voidaan analysoida riittävän tarkasti saatuja tuloksia. Kyselyn avulla voidaan taata myös vastaajien anonymiteetti.

Käytän tutkimuksessani myös kvalitatiivista tutkimusmenetelmää sarjan tuotannon edustajan haastattelussa, jossa selvitän, mitä kaikkea sarjan tekemisessä tulee ottaa huomioon ja miten tuotanto valmentaa poliiseja sarjan myötä tulevaan julkisuuteen.

Tietoperustana työssäni on lainsäädäntö, joka määrittelee sarjan tekemiseen liittyvät rajoitukset. Lisäksi hyödynnän Aito Median tuottajan haastattelusta saamaani faktatietoa prosessista, joka liittyy tuotantoon. Kirjallisuuslähteistä hyödynnän kirjallisuutta, joka koskee julkisuutta ja mediaa sekä julkisuuden hyöty- ja haittavaikutuksia. Lisäksi perehdyn poliisin viestintästrategiaan niiltä osin kuin se liittyy mediaan ja poliisin tv-tuotantoon. Tarkoitukseni ei ole varsinaisesti tutkia poliisin maineenhallintaa tai yleistä julkisuuskuvaa, vaan tutkimuksessa panostan selvittämään televisiossa esiintyneiden poliisien kokemuksia Poliisit-sarjan myötä tulleesta julkisuudesta. Suurimpana tietolähteenä näistä kokemuksista ja tv-poliisien ajatuksista työssäni tulee olemaan Webropol-kyselytutkimus, jonka lähetän jokaiselle sarjassa esiintyneelle poliisille.

3 MEDIA MAINEENHALLINNAN TYÖKALUNA POLIISI-ORGANISAATIOSSA

3.1 Yleisesti Poliisit-sarjasta

Poliisit-sarja on suomalainen dokumentaarinen televisiosarja. Sitä tuottaa Aito Media ja sitä esitetään Jim-kanavalla. Ohjelmassa kuvataan todellista poliisin työtä ja siinä näytetään, minkälaisia asioita poliisit kohtaavat työskennellessään kaupungeissa ympäri Suomea. Sarjaa toteutetaan yhteistyössä sisäministeriön poliisiosaston kanssa. Sarjan ensiesitys oli 26. tammikuuta 2009. Ensiesitys rikkoi katsojaluvuillaan Jimin katsojaennätyksen. Sarja on myös katsotuimpia ohjelmia Ruutu.fi-palvelussa. Tällä hetkellä sarjasta on esitetty kahdeksan tuotantokautta ja yhdeksättä kuvataan parhaillaan. Ensimmäisen kahdeksan tuotantokauden aikana sarjassa on esiintynyt 68 eri poliisia Suomen suurimmista kaupungeista. Poliisit-sarjaan voi tutustua internetissä Jimin internetsivuilla osoitteessa <http://www.jimtv.fi/ohjelmat/poliisit> ja tuotantoyhtiö Aito Mediaan osoitteessa <http://www.aitomedia.fi/poliisit>. Sarjan historiasta ja tuotantokausien yksityiskohdista ei kuitenkaan löydy tarpeeksi kattavaa tietoa julkisista lähteistä, joten ainoa käytettävissä oleva julkinen lähde tuotantokausien esittelyyn yksityiskohtaisemmin on Wikipedia. Vaikka Wikipediaa ei voida pitää tieteellisen kirjoittamisen lähteenä, sieltä löytyvät tiedot Poliisit-sarjan tuotantokausista pitävät paikkansa. Tämän vuoksi tuotantokausien esittelyyn on jouduttu käyttämään kyseistä lähdetä.

Sarjan ensimmäinen tuotantokausi esitettiin tammi-toukokuussa 2009. Ensimmäisellä kaudella sarjaa kuvattiin yhteensä 16 jaksoa. Siinä seurattiin yhden partion työtä Tampereella, Turussa, Jyväskylässä ja Helsingissä. Toisella tuotantokaudella esitettiin 40 jaksoa uudistetuilla poliisipartioilla loka-joulukuussa 2009. Tuolloin mukaan tuli myös uusia kaupunkia. Ensimmäisen tuotantokauden kaupunkien lisäksi sarjaan tuli mukaan Vantaa, Espoo, Lappeenranta ja Lahti poliisipartioineen. Kolmas tuotantokausi esitettiin vuoden 2011 alkupuoliskolla. Kaudella seurattiin Porin, Espoon, Helsingin, Kotkan, Lahden, Turun, Oulun ja Vantaan poliisien arkea 56 jakson voimin. Sarjasta tuli 56 jakson myötä Suomen suurin dokumentaarinen sarja. Niin ikään neljännellä tuotantokaudella esitettiin 56 jaksoa vuoden 2012 tammikuusta alkaen. Neljännellä kaudella seurattiin poliisien työskentelyä Helsingissä, Vantaalla, Oulussa, Jyväskylässä, Kotkassa, Kouvolassa, Porissa, Kuopiossa ja Hämeenlinnassa. Keväällä 2013 esitettiin sarjan viides tuotantokausi. Se koostui myös 56 jaksosta ja poliisin arkea seurattiin tuolla kaudella Helsingissä, Vantaalla, Kuopiossa, Jyväskylässä, Oulussa, Porissa, Turussa ja Lahdessa. Kuudes tuotantokausi alkoi tammikuussa 2014. Kaudella seurattiin Vantaan, Lappeenrannan, Forssan, Jyväskylän, Mikkelin ja Porin poliisin toimintaa. Loppukeväästä 2014 Jim-kanava ilmoitti, että Poliisit-sarja saa jatkoa seitsemännellä tuotantokaudella. Se alkoi tammikuussa 2015. Poliisin arkea seurattiin Kuopiossa, Lappeenrannassa, Forssassa, Joensuussa, Seinäjoella, Oulussa ja Turussa. Kahdeksatta tuotantokautta alettiin esittää Jim-kanavalla tammikuun 11. päivä 2016. Seurattavat kaupungit olivat Kuopio, Forssa, Joensuu, Seinäjoki, Oulu ja Turku. (Poliisit, Wikipedia, luettu 23.2.2016)

3.2 Poliisit-sarja osana poliisin yleistä maineenhallintaa

Maineen merkitystä on tutkittu ja sen vetovoimatekijöinä pidetään yhteiskuntavastuun, menestymisen ja julkisen kuvan ohella myös yritysjohtamista ja -kulttuuria, muutoskykyä, kehityskykyä sekä tuotteita ja palveluita. Sidosryhmissään tunnettujen ja vahvojen johtajien omaavien yhteisöjen julkisuuskuva on positiivinen ja ne saavat tahoillaan paljon julkisuutta. (Luotonen 2015.)

Poliisin viestintästrategian mukaan hyvä maine syntyy siitä, että tehdään oikeita asioita ja kerrotaan niistä muille. Hyvä maine tulee ansaita joka päivä. Poliisissa tehdään hyviä tekoja joka päivä: sekä ennalta estetään rikoksia ja onnettomuuksia että selvitetään niitä. Viestintästrategian mukaan poliisin on panostettava näkyvyyteen, tavoitettavuuteen ja palveluiden saatavuuteen. Lähtökohtana pidetään vaikuttavuutta. Viestinnällä voidaan parhaimmillaan saada hyviä tuloksia kustannustehokkaasti. Tähän päästään ylläpitämällä ja lisäämällä näkyvyyttä viestinnällisin keinoin. Lisäksi tarjotaan mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja pyritään siten ennalta ehkäisemään rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia. Tämä tehtävä ei ole helppo. Poliisin on pyrittävä vaikuttamaan vastaanottajan tietoihin, asenteisiin sekä käyttäytymiseen. Viestinnän tehtävänä on suunnitella ja kehittää tapoja, joilla kohtaamme yhteiskunnan menestyksekkäästi ja turvallisuutta lisäävällä tavalla. Poliisilla pitää olla kasvot ja poliisin on oltava siellä, missä kansalaisetkin ovat, eli televisiossa, verkossa, turuilla ja toreilla. Viestintä poliisissa on strategisen johtamisen väline ja se on luonnollinen osa johtamista. Viestinnällä pyritään vaikuttamaan vastaanottajan tietoihin ja mielipiteisiin, mutta myös asenteisiin ja käyttäytymiseen. Viestinnän tulee perustua vastaanottajan tarpeisiin sekä poliisin strategiaan tavoitteisiin. (Poliisihallitus 2015.)

Poliisin viestintästrategiassa 2010 määriteltiin viestinnän kehittämisalueet ja yhteensä 18 tavoitetta sekä toimenpidettä vuosille 2010–2013. Yhtenä tavoitteena oli televisiosarjojen tuotannon tukeminen. Tavoitteen tarkoituksena oli, että jatketaan dokumentaaristen televisiosarjojen tuotannon tukemista. Näitä sarjoja olivat esimerkiksi Poliisi-TV (Yle TV2), Poliisit (JIM), Lainvalvojat (SubTV) ja Poliisikokelaat (YLE). Vuosina 2009–2014 poliisissa osallistuttiin viiden eri sarjan tuotantoon. Vaikuttavuus oli tutkitusti erinomaista. Jo pelkästään Poliisit-sarjassa oli 1700 esityskertaa televisiossa ja 15 000 000 latausta verkossa. (Sisäministeriö 2009.)

Poliisit-sarjan oli vuonna 2013 Taloustutkimuksen tekemän tutkimuksen mukaan nähnyt 89 prosenttia suomalaisista. Yli puolet heistä oli katsonut ohjelmaa ainakin silloin tällöin. Televisiossa ohjelmaa oli tutkimuksen mukaan esitetty uusinnat mukaan lukien lähes 2000 kertaa ja verkossa ohjelmaa on katsottu 15 miljoonaa kertaa. Vastaajista 44 prosenttia kertoi sarjan muuttaneen mielikuvaa poliisista joko hieman myönteisemmäksi tai selvästi myönteisemmäksi. Katsojista 37 prosenttia oli sitä mieltä, että televisiosarja oli lisännyt arvostusta poliisin työtä kohtaan. (Taloustutkimus 2013: Poliisit-tv-sarjan vaikutus katsojien mielikuviin poliisista, viitattu Haaste-lehden artikkelissa, Luotonen Marko 25.9.2015.)

Poliisihallitus teetti kansalaisille vuonna 2014 kyselyn poliisin viestintään liittyen. Sen perusteella poliisille annettiin parhaat arviot näkyvyydestä televisiossa ja lehdistössä sekä tiedottamisesta omasta toiminnastaan. Kansalaiset olivat huomanneet poliisin toiminnan myös sosiaalisessa mediassa. Kyselyn perusteella kansalaiset antoivat tyydyttävän arvosanan mahdollisuudesta keskustella poliisin kanssa ja saada vastauksia. Tutkimuksesta ei kuitenkaan selvinnyt esimerkiksi se, mitä tuotteita tai tapahtumia barometrin vastaaja oli kokenut poliisin viestinnän osaksi. Tutkimuksesta ei selvinnyt, koettiinko viestinnän osaksi esimerkiksi poliisista kertovat televisiosarjat. (Poliisin viestintä 2014: Taloustutkimuksen viikoittainen Telebus-puhelinhaastattelu 30.9.–7.10.2014, viitattu Poliisin julkaisusarjassa 2/2015: Poliisin viestintä: Nykytila, strategia ja kehittämisaalueet 2015–2018.)

Kansalaisille kohdennetun poliisibarometrin 2014 mukaan luottamus poliisiin oli säilynyt vahvana. Vastaajista 92 prosenttia piti barometrin mukaan poliisia erittäin tai melko luotettavana. (Sisäministeriö 2015.)

Tuoreimman kansalaisille kohdennetun poliisibarometrin 2016 yhtenä avainkysymyksenä oli, miten kansalaiset luottavat Suomessa poliisiin ja muihin viranomaisiin. Kuten aikaisimmissakin kansalaisille kohdennetuissa poliisibarometreissä, suomalaiset luottavat edelleen poliisiin, mutta viimeksi tehdyssä poliisibarometrissä kansalaisten luottamus poliisiin oli noussut entisestään. Poliisibarometrin 2016 mukaan 96 % vastaajista luottaa poliisiin paljon tai erittäin paljon. Tutkimuksen perusteella luottamus poliisiin on tällä hetkellä suurin piirtein samalla tasolla kuin se oli vuonna 2010 ja kansainvälisen vertailututkimuksen perusteella voidaan todeta, että luottamus poliisiin on Suomessa edelleenkin vahva. (Sisäministeriö 2016.)

3.3 Julkisuus ja media

Julkisuus jakaa mielipiteitä ihmisten keskuudessa. Osa on sitä vastaan ja osa tavoittelee julkisuutta hinnalla millä hyvänsä. Jotkut ovat jopa sitä mieltä, että mikä tahansa julkisuus on hyvää julkisuutta. Näin ei voida kuitenkaan yleistää, vaikka nyky maailmassa julkisuuden tavoittelu onkin elinehtona erilaisten organisaatioiden sekä yritysmaailman toimimiselle ja menestymiselle. Julkisuudella on oma arvonsa ja jos sitä osataan hyödyntää oikein, sillä on oikeanlainen vaikutus menestymisen kannalta. Nykypäivänä ihmiset uhraavat päivästäan yhä enenevässä määrin aikaa erilaisten medioiden seuraamiseen. Televisio ja radio sekä päivälehdet ovat suuressa roolissa ihmisten median seuraamisessa, mutta myös sosiaalinen media ja internet on nostanut suosiotaan hurjasti viimeisen vuosikymmenen aikana. Kansalaiset kokevat eri mediat luotettavuusasteiltaan vaihtelevina. Luottamus perustuu paljolti ihmisten uskomuksiin ja odotuksiin medioita kohtaan. Ihmiset luottavat esimerkiksi siihen, että aamukahvin lomassa luettu lehti on luotettava tiedonlähde, luetaan se sitten paperisena tai sähköisenä versiona.

Tässä tutkimuksessa huomio kohdistuu televisioon ja siellä esitettyyn dokumentaariseen Poliisit-sarjaan. Yhtenä tavoitteena tutkimuksessa on selvittää poliisien motiiveja sarjaan mukaan lähtemiseen. Koska sarja sai suuren huomion ja menestyi hyvin ensimmäisellä tuotantokaudella, sarjaan mukaan lähtevällä poliisilla on tänä päivänä alusta saakka tiedossa sarjan myötä seuraava julkisuus. On varmasti olemassa monia syitä siihen, miksi

henkilöt ovat päätyneet mukaan sarjaan. Jos tavoitteena on päästä julkisuuden henkilöksi, voidaan miettiä, onko julkisuuden haitat ja hyödyt osattu punnita tarpeeksi kattavasti ennen myöntävää vastausta sarjaan mukaan lähtemiseen. Poliisiorganisaatio on monitahoinen organisaatio, jossa suuntautumismahdollisuuksia on monia. Vasta valmistunut työnsä aloittava nuori poliisi harvemmin tietää, mitä työtä organisaation sisällä haluaa tehdä esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden kuluttua valmistumisestaan. Tietyllä tapaa sarjan myötä tulleen julkisuuden kautta henkilö voi brändätä itseään ja hyödyntää tunnettuja kasvojaan monessakin asiassa, mutta organisaatiossa on myös paljon sellaisia tehtäviä, joihin tunnistettavuus tai julkisuus ei sovi. Tie voi nousta niin sanotusti pystyyn hyvin nopeasti, jos antaa kasvonsa julkisuudelle ja haluaakin myöhemmin pyrkiä organisaatiossa esimerkiksi tiedustelu- tai tarkkailutehtäviin.

Julkisuuden henkilölle ei ole olemassa objektiivista määritelmää, mutta yleisen kokemuksen mukaan julkisuuden henkilöt ovat kuuluisia ja kansankielessä he ovat ”julkkiksia”. ”Julkkikset” esiintyvät eri medioissa ja heitä voidaan ihailia tai heitä voidaan vihata, jopa kadehtia. ”Julkkikseksi” voi päätyä esimerkiksi oman ammatin kautta. Usein näyttelijät, poliitikot tai vaikkapa muusikot nousevat kansan tietoisuuteen eri medioissa ja saavat sen myötä ”julkkis”-statuksen.

Mediajulkisuutta voidaan pitää nykyajan valuuttana. Julkisuus myötävaikuttaa moniin asioihin ja sen avulla voidaan esimerkiksi pärjätä vaalivyöryssä tai saada omaa tuotetta myydyksi. Moni kuuluisuudesta haaveileva tietää, että tie kuuluisuuteen kulkee julkisuuden kautta. Julkisuuden markkinat ovat valtavat ja siellä voi tehdä itsestään kauppatavarana. Julkisuuden vaikutusvalta voidaan rinnastaa median vaikutusvaltaan. Kaikki julkisuus ei kuitenkaan ole hyvästä, sillä on aina rajansa ja hintansa. Se, minkä julkisuus nostaa esiin, voi hävitä yhtä nopeasti kuin on noussutkin. Nykypäivän maailmassa media on bisnestä, jota pyörittävät mediayritykset. Mediayritykset kilpailevat keskenään median markkinoilla ja yritykset tietävät, että eniten julkisuutta mediassa saavat ne asiat, jotka myyvät parhaiten. Näitä asioita voivat olla esimerkiksi erilaiset uutiset ja kohut. (Herkman, luettu 19.3.2016.)

Nykypäivänä mediaa pidetään portinvartijana, jonka läpi todellisuutta katsellaan. Yhteiskunnassa mediajulkisuutta pidetään entistä enemmän tärkeämmässä asemassa. Mediassa nostetaan esiin puheenaiheita ja ihmisten sananvapauden rajoja koetellaan. Mediassa henkilöidytään ja se näkyy sekä politiikassa että talouselämässä. Samat aiheet ja ihmiset pyörivät eri medioissa. Parhaimmillaan mediaa voidaan pitää ns. neljäntenä valtiomahtina, eräänlaisena vallan vahtikoirona, joka varjelee avoimen yhteiskunnan demokraattisia arvoja. Median kautta nousee esiin yhteiskunnallisia epäkohtia, väärinkäytöksiä ja muita tärkeiksi koettuja asioita ja niistä keskustellaan. Mediasta esiin noussut kohu aiheuttaa keskustelua sekä puolesta että vastaan. Kohu voi kestää julkisuudessa pitkään, jopa kuukausien ajan. Erityisesti poliittisessa julkisuudessa median voima on valtava. Julkisuuden henkilöt ovat usein kaikille tuttuja jo pelkästään työnsä puolesta. Lisäksi julkisuudessa esiintyy henkilöitä oman asemansa vuoksi. Julkisuuden henkilöiden ja median välillä ylläpidetään vuorovaikutteista suhdetta. Tässä suhteessa molemmat osapuolet ovat riippuvaisia toisistaan. Yleensä se pysyy asiallisena ja journalistisen etiikan mukaisena. (Parko, luettu 19.3.2016.)

Julkisuuden riskit ovat todellisia ja niihin on osattava varautua oikealla tavalla. Riski tarkoittaa yleiskielessä vaaraa, uhkaa tai jonkin tappion tai menetyksen mahdollisuutta. Suurin osa ihmisistä haluaa minimoida riskit varautumalla kielteisiin mahdollisuuksiin. Arkielämässä riskien minimointia voi olla esimerkiksi se, että liikenteessä noudatetaan varovaisuutta ja nopeusrajoituksia, pidetään autoillessa turvavyötä tai asennetaan hätänumerosovellus puhelimeen siltä varalta, että siihen joudutaan turvautumaan. Julkisuudessa riskien hallinnassa on pyrittävä saavuttamaan suuren yleisön luottamus ja oltava sen luottamuksen arvoinen. Riskien hallinta ei kuitenkaan tarkoita riskin ottamista. Riskin hallinnassa on kyse siitä, että riski on tunnistettu ja siihen on varauduttu. Jos riskiin ei ole varauduttu, mutta se on tiedostettu, tarkoittaa se riskin ottamista. (Lehtonen 2002, 6–7.)

Mediassa julkisuus ei aina ole myönteistä. Julkisuuden hyväksi käyttäminen on medialle yksi toiminnan peruste, kun se tavoittelee suurta yleisöä ja mainostajia. Julkisuutta voidaankin kuvata eräänlaiseksi itseään ruokkivaksi toimijaksi, jossa media ja mediaa seuraava suuri yleisö vaikuttavat toisiinsa sekä median tuottaman mediajulkisuuden sisältöihin ja luonteeseen. Mediajulkisuus voi tarkoittaa sitä, että siihen päästään ja pyritään, mutta toisena ääripäänä siihen voidaan myös joutua. Vaikka mediaa usein kritisoidaan siitä, että se pyrkii painottamaan julkisuudessa kielteisyyttä ja metsästäämään ikäviä aiheita, niin se ei kuitenkaan aina ole tarkoituksellista. Kielteisyys lisää uutisarvoa ja siitä onkin muotoutunut yksi journalismin vakiintuneista aihealueista. Lisäksi nykyään mediassa julkistettavilla tiedoilla on sitä suurempi uutisarvo, kun ne liittyvät viranomaistoimintaan ja sen tahallisiin tai tahattomiin laiminlyönteihin. Mediaan luotetaan usein enemmän silloin, kun se kertoo havaitsemistaan epäkohdista. Kielteistä julkisuutta pidetään mediassa uskottavampana sen vuoksi, koska myönteiseen julkisuuteen uskotaan usein liittyvän julkisuuden kohteena olevan valheellista pr:ää. (Kuutti 2008, 16–18.)

Julkisen sanan neuvoston yksityiselämää koskeva lausuma hyväksyttiin vuonna 1980. Lausumassa pyydettiin kannanottoa periaatteellisesti siihen, kuinka paljon julkisuudessa esiintyvän henkilön elämästä voidaan kertoa julkisuuteen sellaista tietoa, joka kuuluu ei-julkisuudessa esiintyvän henkilön yksityiselämän piiriin. Julkisen sanan neuvosto totesi lausumassaan, että pääperiaatteena yksityiselämän suoja koskee kaikkia kansalaisia asemasta ja julkisuuden asteesta riippumatta. Tiedotusvälineet eivät siis saisi julkaista mitään yksityiselämään kuuluvaa tietoa ilman asianosaisen lupaa. Asiaa hankaloittaa se, että yksityiseen elämään kuuluvia asioita on vaikea määritellä. Neuvoston lausuman mukaan yksityiselämän suoja ei saisi tulkita niin laajasti, että se hankaloittaisi joukkotiedotusvälineiden toimimista liian paljon. Henkilön yksityiselämän piiriä voidaan pitää sitä pienempänä, mitä vaikuttavammasta ja tärkeämmästä valta-asemasta on kyse. Lisäksi jos henkilö tietoisesti haluaa julkisuuteen ja asettuu siihen omasta tahdostaan, vaikuttaa se myös yksityiselämän suojan rajoittamiseen. Joskus myös henkilöiden teot tai sanomiset supistavat heidän suojaansa. Jos tavallinen kansalainen osallistuu julkisiin tapahtumiin julkisilla paikoilla, henkilö joutuu luopumaan vaatimuksistaan yksityisyyden suojaansa kohtaan kuin mitä se olisi hänen kotonaan tai yksityisellä alueella. Johtopäätöksenä lausumassa todetaankin, että julkisuuden henkilön toiminta ei kuulu yksityiselämän suojaan, jos se liittyy hänen työtehtäviinsä tai julkiseen rooliin. Yleistä

elämää ja elintapoja koskevat asiat kuitenkin kuuluvat suojan piiriin, vaikka kyseessä olisikin yhteiskunnassa vaikuttavassa asemassa oleva julkisuuden henkilö. (Julkisen sanan neuvosto 2008.)

3.4 Poliisit-sarja motivaationa alalle hakeutumisessa

Osa Poliisiammattikorkeakoulun perusopiskelijoista haaveilee jo opiskelun aikana pääsystä mukaan tv-sarjaan. Näillä opiskelijoilla ei ole minkäänlaista kosketusta oikeaan poliisityöhön tai realistista käsitystä siitä, että mitä kaikkea työ pitää sisällään. Toki yleisesti tiedetään, että moni nuori saa oman mielikuvansa poliisin työstä sarjan katsomisen avulla ja päättää hakeutua sen vuoksi poliisiksi.

Poliisit-sarjan alettua tammikuussa 2009 hakijamäärät koulutukseen kasvoivat rajusti saman vuoden aikana. Kevään 2009 hakujaksolla oli kaksinkertainen määrä hakijoita edelliseen vuoteen nähden. Oli selvää, että poliisiin yleisen työllisyystilanteen paranemisen lisäksi hakijamäärien kasvuun vaikutti onnistunut viestintä- ja rekrytointityö. Poliisit-sarja osana poliisin työn markkinointia oli onnistunutta ja poliisin työ nähdään tämän vuoksi mahdollisuutena ja varteenotettavana vaihtoehtona ammatinvalintaan. (Poliisiammattikorkeakoulun viestintä 2010.)

Poliisiammattikorkeakoulu suoritti syksyllä 2014 uusimuotoiseen tutkintoon hyväksytyille opiskelijoille opiskelijakyselyn kevään 2014 hakukampanjan vaikuttavuudesta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, miten kahteen ensimmäiseen uusimuotoiseen koulutukseen valitut kokivat Poliisiammattikorkeakoulun hakukampanjan ja opiskelijarekrytointiin liittyvän markkinoinnin. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa vastaajille luotiin Webropolin avulla julkinen linkki internetiin. Kysely lähetettiin 149:lle vastaajalle ja vastauksia saatiin yhteensä 84 kappaletta, joten vastausprosentiksi muodostui 56,4 %. Kysymyksiä tutkimuksessa oli eri aihealueista yhteensä 29 kappaletta, joista kysymykset 6–10 liittyivät aiheeseen ”Mikä herätti mielenkiinnon hakea opiskelemaan Poliisiammattikorkeakouluun?”. Kysymys nro 9 käsitteli nimenomaan aihetta mielenkiinnon heräämisestä liittyen Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaksi hakeutumiseen. Kysymyksessä sai valita useamman valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista ja lisäksi mahdollisuus avoimeen vastaukseen oli olemassa. Valmiista vastausvaihtoehdoista kuusi vastausvaihtoehtoa nousi muiden ohi, joista kahtena suosituimpana vaihtoehtona oli ”Tuntemani henkilö poliisissa” ja ”Poliisit tv-sarja”. Molemmat vastausvaihtoehdot valitsi 40 vastaajaa. Näiden vaihtoehtojen lisäksi tasaisesti ääniä sai vastausvaihtoehto ”Polamkin internetsivut”, ”Poliisi mediassa” sekä ”Sisarukset, vanhemmat tai sukulaiset” että ”Ystävät”. Vastausten perusteella voi todeta, että Poliisit-sarjalla sekä poliisin näkyvyydellä mediassa on erittäin suuri merkitys opiskelijoiden rekrytoimisessa alalle. (Opiskelijakysely 2014, 8–9.)

4 TUOTANTOYHTIÖN NÄKEMYS SARJAN TEKEMISESTÄ JA KUVAAMISEEN LIITTYVÄÄ LAINSÄÄDÄNTÖÄ

4.1 Tuotantoyhtiön edustajan haastattelu

Aito Media Oy:n tuottaja Erna Vuorenmaa edusti tuotantoyhtiötä antamassaan haastattelussa 5.4.2016 liittyen Poliisit-sarjan tuotantoon. Alla oleva teksti pohjautuu Vuorenmaan haastatteluun.

Poliisit-sarjassa esiintyvät poliisit valikoituvat yhteistyössä Poliisihallituksen ja poliisilaitosten kanssa. Sarjassa esiintyminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Käytännössä Poliisihallituksesta lähetetään kirjelmä poliisilaitoksille, jossa pyydetään sarjaan halukkaita ilmoittautumaan. Tuotantoyhtiö saa Poliisihallituksen kautta tietoonsa sarjaan mukaan haluavien nimet ja he järjestävät tapaamisen näiden henkilöiden kanssa. Tässä yhteydessä tuotantoyhtiö aloittaa yhteistyön poliisien kanssa koekuvausten ja prosessin läpikäymisen muodossa. Lähtökohtaisesti pyrkimyksenä on, että kaikki halukkaat poliisit pääsevät mukaan sarjan tekemiseen.

Tuotantoyhtiö järjestää sarjaan mukaan tuleville poliiseilla kick off -tilaisuuden, jossa käydään läpi koko prosessi tuotannon näkökulmasta. Samalla käydään läpi myös julkisuuteen liittyviä asioita. Julkisuuden osalta yleisesti on muistettava, että poliisit eivät tule julkisuuteen yksityishenkilöinä, vaan oman ammattinsa kautta. Tämä rajoittaa median mahdollisuuksia kirjoitella poliiseista esimerkiksi lehtiin juttuja koskien heidän yksityiselämänsä tai elintapojaan. Tuotantoyhtiö painottaa sarjaan mukaan lähteviä poliiseja tiedostamaan sen seikan, että on aina viime kädessä henkilöstä itsestä kiinni, että meneekö yksityisyydessä tietyn rajan yli esimerkiksi esittelemällä vaatekaappiaan julkisuuteen. Niin kauan kuin henkilö esiintyy julkisuudessa poliisina tai oman ammatin kautta, myös julkisuus ja median kirjoittelu rajautuvat siihen.

Parhaimmillaan sarjaan mukaan tulevat poliisit oppivat toimimaan paremmin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kuten ihmisten tai lehdistön kanssa. Sarjassa mukana oleminen on turvallinen tapa opetella antamaan haastatteluja ja toimimaan median kanssa. Sarjassa pyritään tuomaan poliisia esiin mahdollisimman positiivisella ja myönteisellä tavalla eikä poliiseja näytetä missään tilanteissa huonossa valossa.

Poliisit-sarjan kuvaaminen tapahtuu yövuoroissa partioiden mukana. Partion mukana kulkee vuoron ajan yksi kuvaaja kameransa kanssa. Logistisista syistä poliisiauto ei voi olla henkilöautomallinen vaan sen tulee olla ns. poliisimaija, jotta kuvaaja voi istua auton välitilassa ja partiolla pysyy edelleen mahdollisuus henkilöiden kuljettamiseen auton takaosassa. Mukana kulkevan kuvaajan työturvallisuudesta huolehditaan ja hänellä on yllään asiaankuuluvat suojavarusteet. Poliisiauto varustellaan kuvaajan mukana kulkevan kameran lisäksi kahdella ns. kylmällä pienellä kameralla ja konstaapelit saavat haalareihin kiinnitettävät mikrofonit.

Partion mukana työvuorossa kulkevat kuvaajat ovat kokeneita ja koulutettuja tehtävänsä. Tuotantoyhtiö pitää oman kuvaajille suunnatun koulutuksensa avulla huolen siitä, että

kuvaajat tietävät, missä saa kuvata ja missä ei. Koulutuksen avulla minimoidaan riskejä siihen, että kuvaajat eivät edes vahingossakaan syylistyisi salakatseluun tai -kuunteluun. Jälkikäteen tapauksiin olisi vaikea vaikuttaa.

Kuvaaja kulkee partion mukana eri tehtävillä. Julkisella paikalla kuvaaja kuvaa tapahtumia normaalisti, mutta kotirauhan suojaamiin paikkoihin kuvaaja ei pääse mukaan.

Rikoslain mukaan kotirauhan suojaamia paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, kuten hotellihuoneet, teltat, asuntovaunut ja asuttavat alukset, sekä asuintalojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen. (Rikoslaki 24 luku 11§ (9.6.2000/531.)

Kuvaamisessa tärkeää on muistaa itse kuvaamisen ja julkaisemisen ero. Poliisit-sarjan kuvauksissa kaikki tapaukseen liittyvät eli asianosaisten henkilöiden kasvot ns. blurrataan, eli kasvot tehdään tunnistamattomaksi. Blurrauksessa on tärkeä muistaa, että se ei rajoitu ainoastaan henkilöiden kasvoihin, vaan kaikki heijastukset on myös otettava huomioon. Heijastuksia voi tulla ikkunoista ja sateisella säällä esimerkiksi vesilätäköistä. Lisäksi tapauskohtaisesti myös henkilöiden ääntä saatetaan muuttaa. Jälkituotannolla onkin sarjan tekemisessä iso rooli ja se tehdään erittäin huolellisesti. Jälkituotannossa on mukana paljon ihmisiä ja se vie aikaa, koska esimerkiksi kaikki puheet, äänet, rajaukset ja leikkaukset joudutaan tarkastelemaan yksitellen. Jaksot hyväksytetään aina Poliisihallituksessa ennen niiden esittämistä televisiossa. Poliisihallitus katsoo jaksot poliisin toiminnan teknisestä ja taktisesta näkökulmasta. Tuotantoyhtiön vastuulla on huolehtiminen yksityisyyden suojasta.

Vaikka poliisit keskittyvätkin oman työnsä tekemiseen kuvaajan läsnäolosta huolimatta, tekevät he kuitenkin arvion tehtäväkohtaisesti siitä, että onko kuvaajan turvallista tulla kyseiselle tehtävälle mukaan. Kuvaajat noudattavat poliisin ohjeita ja jäävät tarpeen tullen autoon tehtävän suorittamisen ajaksi. Jos poliisi arvioi, että kuvaajan on turvallista tulla mukaan, kuvaaja voi silti vielä itse päättää läsnäolostaan tehtävällä ja jäädä autoon, jos hän kokee, että ei ole turvallista lähteä mukaan. Ongelmia kuvauksissa ei yleisesti ottaen ole ollut, mutta yksittäisiä kuvaajaan kohdistuvia kiinnikäymisiä on joskus ilmennyt, jos on kuvattu esimerkiksi suuren väkijoukon keskellä. Näissä tilanteissa poliisi on reagoinut välittömästi ja henkilöt on saatu heti poliisin hallintaan. Suuremman väkijoukon keskellä kuvaajat pyrkivätkin pysymään lähellä poliisia.

Aito Media teetätti taloustutkimuksen yhteydessä kyselyn vuonna 2013 Poliisit-sarjan vaikutuksesta kansalaisten mielipiteeseen poliisista. Kyselyn tulosten mukaan sarjan katsominen vaikutti positiivisesti kansalaisten mielipiteeseen poliisin työtä kohtaan. Realistisen kuvan saaminen poliisityöstä nosti poliisin työn arvostusta kansalaisten keskuudessa.

Poliisit-sarjan ohella Aito Media tuottaa muun muassa Poliisit kotihälytys -sarjaa. Toisin kuin Poliisit-sarja, Kotihälytys-sarja on käsikirjoitettua realitya. Ideana Kotihälytys-sarjassa on, että koska Poliisit-sarjassa ei päästä kuvaamaan kotirauhan suojaamalle alueelle, Kotihälytys-sarjassa kaikki tapahtumat sijoittuvat kotirauhan piiriin. Poliisit

kotihälytys -sarjassa esiintyy samoja poliiseja kuin Poliisit-sarjassa, mutta sarjan tekeminen tapahtuu heidän omalla vapaa-ajallaan. Kaikki Kotihälytys-sarjassa esitettävät tarinat ovat tosielämään perustuvia tapahtumia. Toki nämä tapahtumat käsikirjoitetaan ja alkuperäisen tarinan paikkakunta ja henkilöiden sukupuolet ym. muutetaan siten, että alkuperäistä tapahtumaa ei pystytä tunnistamaan. Erikoisuutena sarjassa on, että siinä seurataan tarinaa myös asiakkaan näkökulmasta. Tarina aloitetaan näyttämällä mistä tilanne kotona on saanut alkunsa ja miten se johtaa siihen pisteeseen, että poliisit hälytetään paikalle. Käsikirjoitusten teemat tuotantoyhtiö miettii yhdessä Poliisihallituksen kanssa ja niissä panostetaan ennen kaikkea ennalta estävyyteen. Paras palaute Kotihälytys-sarjan tekemisestä Vuorenmaalle henkilökohtaisesti on ollut se, kun yläasteella huumevalistusta tehnyt opettaja halusi näyttää muuntohuumeita käsittelevän jakson yläasteikäisille opetustarkoituksessa.

4.2 Missä saa kuvata?

Lähtökohtaisesti yleisellä paikalla kuvaaminen on sallittua kuvauskohteesta riippumatta. Ei ole olemassa lakia, joka kieltäisi kuvaamasta omaa työtään tekevää ihmistä tai ulkona muuten vaan oleskelevaa henkilöä. Joillakin rajavyöhykkeillä saattaa olla kuvauskieltoja ja ne perustuvat useimmiten lakiin. Itse tehtyjä kuvauskieltoja osoittavista kieltomerkeistä, jotka eivät perustu lakiin, ei periaatteessa tarvitse välittää. Tosin aina kannattaa käyttää maalaisjärkeä ja harkita kuvaamista tapauskohtaisesti. Vähintä mitä voi tehdä, on kysyä kuvaamiseen suostumusta kuvattavilta henkilöiltä. Kuvaamisoikeus ja julkaiseminen eivät tarkoita samaa asiaa. Julkaisemisen kanssa on syytä olla huolellinen ja tarkastaa oikeus julkaisemiseen. Jos kuvaa käytetään markkinoinnin yhteydessä, on kuvissa olevilta henkilöiltä aina pyydettävä lupa. Lisäksi kenenkään kunniaa ei saa loukata esimerkiksi julkaisemalla kuvaa henkilöstä totuudenvastaisissa tai noloissa tilanteissa. (Vivolin 2009.)

Rikoslain 24 luvun 5 ja 6 §:ssä määritellään salakuuntelu ja salakatselu seuraavasti:

RL 24:5§ (9.6.2000/531)

Salakuuntelu

Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella kuuntelee tai tallentaa

- 1) keskustelua, puhetta tai yksityiselämästä aiheutuvaa muuta ääntä, jota ei ole tarkoitettu hänen tietoonsa ja joka tapahtuu tai syntyy kotirauhan suojaamassa paikassa, taikka
- 2) muualla kuin kotirauhan suojaamassa paikassa salaa puhetta, jota ei ole tarkoitettu hänen eikä muunkaan ulkopuolisen tietoon, sellaisissa olosuhteissa, joissa puhujalla ei ole syytä olettaa ulkopuolisen kuulevan hänen puhettaan,

on tuomittava *salakuuntelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (Rikoslaki 19.12.1889/39.)

RL 24:6§ (9.6.2000/531)

Salakatselu

Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa

- 1) kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka

2) yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitettussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten, on tuomittava *salakatselusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava. (Rikoslaki 19.12.1889/39.)

Salakatselusäännös suojaa laissa määritellyllä alueella oleskelevaa henkilöä teknisellä laitteella tapahtuvalta katselulta tai kuvaamiselta. Jos kuvaamiseen tällaisella alueella syyllistyy ilman henkilöltä pyydettyä lupaa, lain mukaan on kyse salakatselusta. Salakatselun määritelmä on hyvin tiukka. Vaikka kuvaa ei edes julkaistaisi tai tallennettaisi mihinkään, rikos on silti tapahtunut. Kuvaamis- tai tarkkailuvälineenä voi olla mikä tahansa väline, kuten kiikari tai kamera. (Toimittajan rikoslakipaketti 2012, luettu 5.4.2016.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

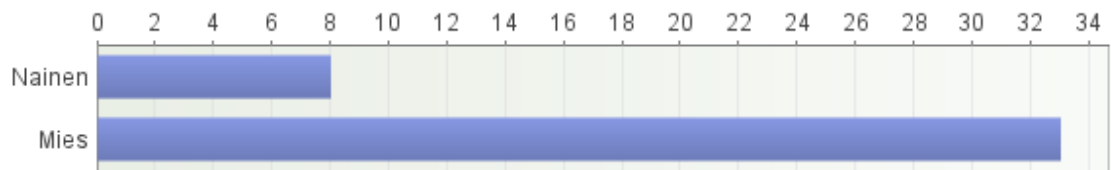
Tutkimus toteutettiin kahdeksalla ensimmäisellä tuotantokaudella Poliisit-sarjassa esiintyneille poliiseille. Tutkittavia henkilöitä oli yhteensä 68. Kaikille tutkittaville lähetettiin sähköpostitse saatekirjeen kera Webropolin kautta internetiin luotu julkinen kyselylinkki, joka oli avoimena toukokuun 2016 ajan. Noin viikkoa ennen linkin sulkeutumista vastaajille lähetettiin muistutusposti kyselyyn vastaamisesta. Kyselyyn sai vastata anonymisti. Kyselylinkkiä testattiin etukäteen, millä varmistettiin linkin toimivuus ja vastausten tallentuminen Webropoliin. Sähköpostitse tavoitettiin 65 henkilöä. Muutamaa henkilöä ei tavoitettu sähköpostilla joko nimen tai organisaation vaihtumisen vuoksi ja muutama automaattinen poissaoloilmoitus tuli henkilöiltä, jotka olivat lomalla tai virkavapaalla kyselyn toteuttamisen aikaan. Otannaksi muodostui lopulta 63 henkilöä. Vastauksia tuli yhteensä 41 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui näin ollen 65 %.

Haastattelin lisäksi kahta uutta tv-poliisia, jotka tulevat esiintymään Poliisit-sarjassa sarjan yhdeksännellä tuotantokaudella. Kumpikaan poliisi ei ole esiintynyt sarjassa aikaisemmin. Sarjan yhdeksättä tuotantokautta kuvattiin kesällä 2016 ja se esitetään televisiossa alkuvuodesta 2017. Selvitin haastattelussa heidän motiivejaan sarjaan mukaan lähtemiseen ja heidän ajatuksiaan sarjan mukana tulevasta julkisuudesta sekä sen vaikutuksista heidän elämäänsä.

6 KYSELYN TULOKSET

Tässä luvussa käydään läpi jokainen kysymys ja siihen saadut vastaukset. Vastaajille annetut valmiit vastausvaihtoehdot ovat näkyvillä vastauksien kuvaajissa. Vastauksia analysoidaan ja osaan vastauksista on liitetty graafinen kuvio havainnollistamaan saatuja tuloksia. Kuvaajissa vastaajien määrä näkyy x-akselilla (vaakasuorassa) ja annetut vastausvaihtoehdot y-akselilla (pystysuorassa). Lisäksi avoimista kysymyksistä on poimittu mukaan esimerkkejä analysoinnin tueksi.

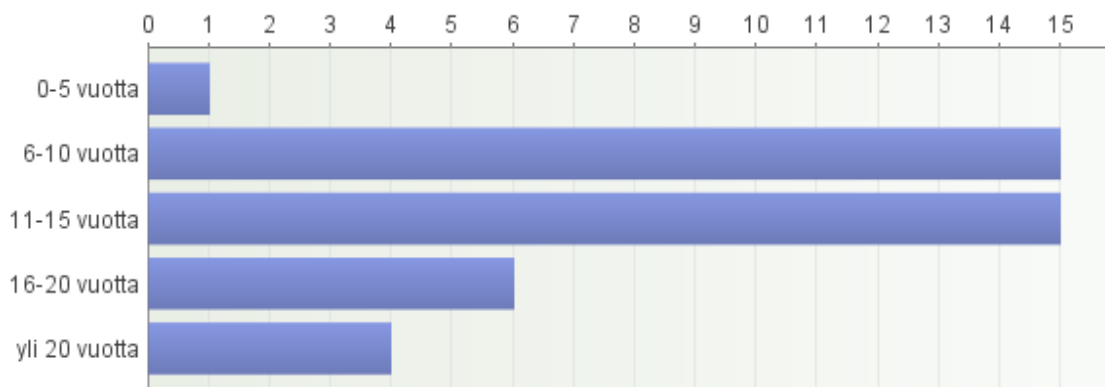
Kysymys 1: Sukupuoli?

Kuvio 1: Sukupuoli

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien sukupuolta. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Vastaajia oli yhteensä 41. Miehiä vastaajista oli 33 henkilöä ja naisia 8 henkilöä.

Kysymys 2: Virkaikä valmistumisen jälkeen?

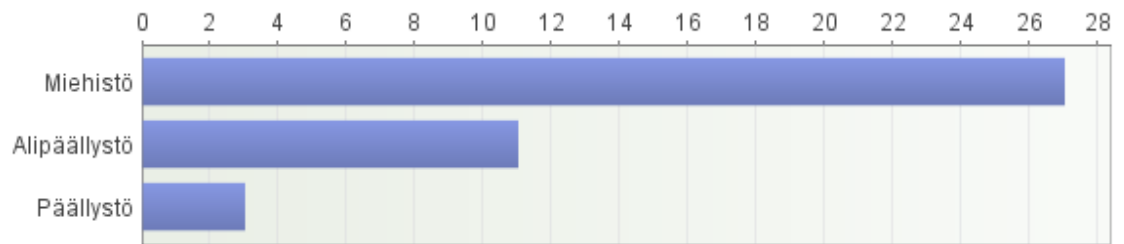

Kuvio 2: Virkaikä valmistumisen jälkeen

Toisessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan virkaikää vastaushetkellä valmistumisen jälkeen. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Vastaajia oli yhteensä 41.

Vastaajista noin 73 % (30 henkilöä) oli valmistumisen jälkeen kerryttänyt virkavuotia 6–15. Vain yksi vastaaja oli virkaiältään 0–5 vuotta ja yhteensä 10 henkilöä oli virkaiältään yli 16 vuotta. Yli 20 vuotta virkaikää kerryttäneitä oli 4 henkilöä. Naisista kaikki vastaajat olivat virkaiältään 6–15 vuotta.

Kysymys 3: Nykyinen virka-asema?

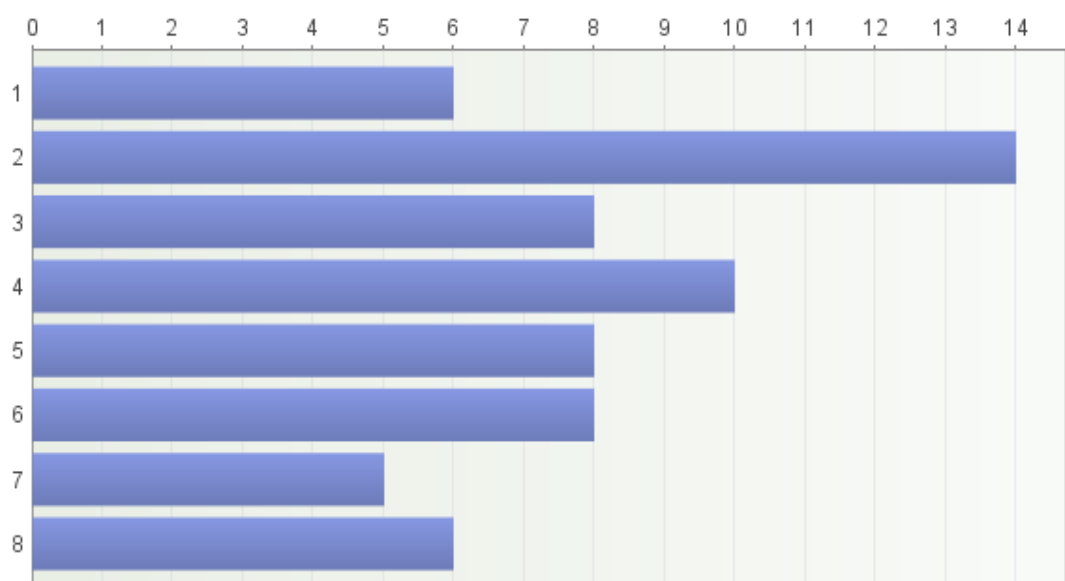
Kuvio 3: Nykyinen virka-asema

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan nykyistä virka-asemaa. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Vastaajia oli yhteensä 41.

Miehistöön kuului vastaajista suurin osa eli 27 henkilöä (66 %). Alipäällystön edustajia oli 11 henkilöä (27 %) ja päällystön edustajia 3 henkilöä (7 %). Vastausten riippuvuussuhteita tarkasteltaessa vastaajan nykyinen virkaikä korreloi vastaajan nykyistä virka-asemaa.

Naisista 75 % kuului vastaushetkellä miehistöön, loput 25 % jakaantui tasaisesti alipäällystön ja päällystön edustajiin. Miehistä vajaa 64 % (21 henkilöä) kuului vastaushetkellä miehistön edustajiin, noin 30 % (10 henkilöä) alipäällystöön ja 6 % (2 henkilöä) päällystöön.

Kysymys 4: Millä tuotantokaudella olit mukana Poliisit-sarjassa? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Kuvio 4: Millä tuotantokaudella olit mukana Poliisit-sarjassa

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, millä tuotantokaudella vastaaja oli esiintynyt Poliisit-sarjassa. Kysymyksessä sai valita useamman valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista. Vastaajia oli 41 ja valittuja vastauksia yhteensä 65 kappaletta.

Vastaajista 34 % (14 henkilöä) oli ollut mukana sarjan toisella tuotantokaudella. Noin 24 % vastaajista (10 henkilöä) esiintyi neljännellä tuotantokaudella, vajaa 20 % (8 henkilöä) kolmannella, viidennellä ja kuudennella tuotantokaudella. Lisäksi reilu 14 % (6 henkilöä) oli mukana ensimmäisellä ja kahdeksannella tuotantokaudella ja noin 12 % vastaajista (5 henkilöä) seitsemännellä tuotantokaudella.

Naisvastaajista kukaan ei ollut esiintynyt sarjan neljännellä tuotantokaudella. Muille tuotantokausilla naisten vastaukset jakaantuivat tasaisesti. Miehistä noin 33 % (11 henkilöä) oli esiintynyt sarjan toisella tuotantokaudella, noin 21 % (7 henkilöä) kolmannella ja noin 30 % (10 henkilöä) neljännellä tuotantokaudella. Loput miesten vastaukset jakaantuivat ensimmäiselle ja viidennestä tuotantokaudesta kahdeksanteen tuotantokauteen tasaisesti (12–15 %).

Kysymys 5: Miksi lähdit mukaan Poliisit-sarjaan? Lyhytkin vastaus riittää.

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien syitä sarjaan mukaan lähtemiseen. Kysymys oli avoin ja siihen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Vastaajia oli 41.

Vastaajista 39 % (16 henkilöä) kertoi syiksi sarjaan mukaan lähtemiseen oman mielenkiintonsa asiaa kohtaan. Esimiehen tai partiokaverin pyyntö oli motivoinut 56 % vastaajista (23 henkilöä). Lisäksi itsensä haastaminen, uusien kokemusten hakeminen ja vaihtelun saaminen arkityöhön olivat olleet motivaatiotekijöinä sarjaan mukaan lähtemisessä. Osa vastaajista halusi nähdä, miten sarjan kuvaaminen toimii käytännössä ja miten siihen suhtaudutaan. Lisäksi muutama vastaaja halusi antaa osansa organisaation tunnettavuuden parantamiseen ja poliisin hyvän imagon luomiseen. Sekä naisten että miesten vastaukset olivat samansuuntaisia.

Alla muutama suoraan poimittu vastaus kyselystä:

”Mielenkiinto ja halusin kokemusta kameran kanssa (kameralle) työskentelystä. Lisäksi halusin nähdä, miten kuvaaminen toimii käytännössä, miten siihen suhtaudutaan ja tulee mahdollisesti esim. työturvallisuusriskejä tms.”

”Vaihtelu varsinaiseen työnkuvaan, uuden omaksuminen ja mukana olo oman organisaation tunnettavuuden parantaminen.”

”Vaihtelua perus keikanajoon. Lisäksi partiokaveri kysyi halukkuutta ja minulla ei ollut mitään kuvauksia vastaan. Olin myös katsonut edellisiä tuotantokausia ja koko 'proggis' vaikutti mielenkiintoiselta.”

”Sarjaa alettiin kuvata alun perin sen vuoksi, ettei poliisikoulutukseen ollut hakijoita.

Sarjaa kuvaamalla potentiaalisille hakijoille piti voida näyttää realistinen kuva poliisin arjesta, jotta paras aines saataisiin hakeutumaan Poliisiammattikorkeakouluun.

Sarjan piti olla kertaluontoinen 'proggis' ja kuvattaessa meille luvattiin, että 1-tuotantokausi näytetään kerran JIMillä ja kerran uusintana Nelosella."

"Silloisen hyvän partiokaverin ja ystävän tiet oli eroamassa, joten halusimme hyvän muiston sarjasta. Lisäksi uskoimme, että tavallamme tehdä töitä voimme muuttaa hyvällä tavalla poliisista olevia stereotyyppioita."

"Mahdollisuudesta antaa oman alueeni poliiseista uudempi, nykyaikaisempi kuva, mutta myös näyttää valtakunnallisesti erilainen kuva virkamiehestä maaseutu kaupungissa."

"Aluksi kun komisario kysyi, kieltäydyin jyrkästi! Kun partiotoveri sitten kysyi ja hieman suostutteli, suostuin. Mietin, että tämä on kuitenkin ainutlaatuinen tilaisuus - ei ehkä tule tämän jälkeen tv-sarjoihin osallistuttua. Eniten mukaan lähteminen merkitsi minulle itseni ylittämistä ja oman mukavuusalueen ulkopuolelle menemistä."

Kysymys 6: Miten työskentely kameroiden läsnä ollessa sujui? Tuliko kameroista ylimääräistä painetta esimerkiksi tehtävien suorittamiseen tai laintulkintoihin?

Tämäkin kysymys oli avoin ja siihen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen.

Noin 44 % vastaajista (18 henkilöä) oli jännittänyt ensimmäisiä kuvauskertoja, mutta kameroihin oli tottunut nopeasti ja jännitys oli kaikonnut kuvausten edetessä. Vastaajista 34 %:n (14 henkilön) kohdalla kamerat eivät olleet vaikuttaneet omaan työskentelyyn millään tavalla. Osa kertoi tehneensä asiat kuten aina ennenkin ja jättäneensä julkaisemiskelpoisen materiaalin arvioimisen tuotantoyhtiölle ja Poliisihallitukselle. Osa vastaajista kertoi kiinnittäneensä enemmän huomiota omaan kielenkäyttöön kameran edessä ja muutama vastaaja kertoi tehtävän jälkipuinnin partiokaverin kanssa olleen hankalampaa kameroiden takia. Vastaajat olivat kiinnittäneet huomiota myös laintulkintoihin jonkin verran enemmän, mutta suurin osa oli tehnyt asiat kuten ennenkin.

Alla muutama suoraan poimittu vastaus kyselystä:

"Mainiosti, ei oikeastaan ylimääräistä painetta."

"Muistin ja välitin kameroista ensimmäisessä vuorossa parin tunnin ajan, mutta sen jälkeen pystyin olemaan oma itsensä ja luottamaan, että leikkausryhmä leikkaa pilalle menneet otokset pois. Kamerat eivät siis vaikuttaneet työntekoon mitenkään."

"Itse tehtävien suorittamiseen kamerat eivät vaikuttaneet, ehkä enemmänkin niiden välillä tapahtuvaan jutteluun ja muuhun vastaavaan. Normaalistikin keikat pitää hoitaa sillä tavalla, että kestää tarkastelun."

”Ei tullut. Alkuun oli epäselvyyttä mm. radioliikenteen kanssa (saiko mukana istuva kuvaaja kuulla ko. liikenteen). Tämä korjaantui kuitenkin 2-tuotantokaudelle. 1-tuotantokaudella kaikki oli uutta, jolloin mm. asiakkaat eivät vielä tienneet mistä oli kyse eikä kuvaaminen kauheasti kiinnostunut. 2-tuotantokauden kuvausten yhteydessä oli yksi tapaus, jolloin tilanteen ulkopuolinen osoitti aggressiota kuvaajaa kohtaan (ei liittynyt varsinaisesti itse tapaukseen). Kameroista ei osattu ottaa paineita: sovimme jo alkuun, ettemme ole näyttelijöitä emmekä sellaisiksi ala, joten teimme töitä aivan kuten 'oikeastikin'.”

”Hyvin sujui. Kamerat helpottivat työskentelyä asiakkaiden kanssa. Laintulkintaongelmia ei ollut, koska työt tehtiin niin kuin ne on aina tehty.”

”Sovimme partiokaverini kanssa, että yritetään sujuvasti paikkailla toistemme sanomisia ja sanomatta jättämiä - lähinnä pykälissä ja rikoksen tunnusmerkistöissä ym. Aika pian kävi selväksi myös tuotantoyhtiön edustajien kanssa puhuttuani, että voimme luottaa heidän ammattimaisuuteen ja siihen ettei meistä todellakaan ole tarkoitus tehdä pellejä tai hölmöjä. Itse jännitin ensimmäisen kuvausyön, sitten jopa unohdin kamerat. Viikonloput oli tosi vilkkaita ensimmäisenä kesänä, sekin edesauttoi luontevaa työskentelyä. Panostin itse puheeseeni sen verran, että vältin kiroilua! Siinä onnistuinkin aika hyvin - yksi kirošana/tuotantokausi televisioon asti päättyi.”

Kysymys 7: Vaikuttivatko kamerat mielestäsi asiakkaiden käyttäytymiseen? Millä tavalla?

Tähänkin avoimeen kysymykseen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin.

Kaikki 41 vastaajaa kokivat, että kamerat vaikuttivat asiakkaiden ja varsinkin sivullisten käyttäytymiseen jollakin tavalla. Noin 50 % vastaajista (20 henkilöä) kertoi, että kamerat vaikuttivat asiakkaiden tai tehtävää seuranneiden sivullisten käytökseen siten, että ihmiset alkoivat ”esiintymään” kameralle. Kameroiden läsnäolo veti sivullisia seuraamaan tehtävänhoitoa, mikä osaltaan hankaloitti poliisin toimintaa tehtäväpaikalla. Vastaajista 34 % (14 henkilöä) kertoi, että jossain tilanteessa asiakkaat olivat provosoituneet tai hermostuneet kameroiden läsnäolosta. Kameroilla oli myös positiivisia vaikutuksia asiakkaiden käyttäytymiseen. Vajaa 20 % vastaajista (8 henkilöä) oli sitä mieltä, että tehtävien hoitaminen oli helpottunut osittain kameroiden ansiosta. Asiakkaat olivat käyttäytyneet paremmin, kun heitä kuvattiin. Kaksi vastaajaa kertoi, että joskus kamera oli jouduttu sammuttamaan, jotta tehtävä saatiin hoidettua.

Alla muutama suoraan poimittu vastaus kyselystä:

”Vaikutti jonkin verran. Joitain selkeästi rauhoitti, joitain provosoi ja toiset ”esiintyivät” kameralle.”

”Kyllä ne vaikuttivat. Teinit halusivat päästä kuviin ja tulivat palloilemaan meidän ympärille. Lisäksi jouduimme muutaman kerran käyttämään voimakeinoja ihan vaan sen

takia, kun asiakas provosoitui kameroista. Ilman kameraa olisimme pystyneet puhumalla hoitamaan keikan.”

”Itse asiakkaiden käytökseen ei juuri vaikuttanut, mutta sivullisten käyttäytymiseen vaikutti, 'apinaefekti'.”

”Kaikkien käyttäytymiseen se ei vaikuttanut. Joitain se häiritsi siten että eivät meinanneet uskaltaa asiaansa puhua poliisille suoraan. Muutama asiakas provosoitui kameran läsnäolosta.”

”Kamerat lisäävät mielenkiintoa poliisin toimintaan. Monet sivulliset haluavat tulla kuvatuksi. Asiakkaiden käytös ei liiemmin muuttunut.”

”Joitakin asiakkaita kamera provosoi tekemään tai koittamaan jotain typerää. Jotkut tilanteet laukesivat sillä, että kamerat tulivat paikalle ja alkoi nolostunut kameroiden välttely tai terveisten lähettely tutuille.”

”Pari tehtävää missä ei asiakkaan kanssa päässyt yhteistyöhön jos oli kamerat, tuolloin ne sammutettiin. Muutoin kamerasta oli hyötyä, (oikeudelle kun piti todistaa asiaa) ja pääsääntöisesti ihmiset "rauhoittui" ja käyttäytyi positiivisesti jos kameran havaitsivat - tai osahan ei niitä edes tajunnut.”

”Toisella kaudella kuvauksissa oli merkittäviä ongelmia 'utelioiden' ihmisten ja ajoittain aivan hullujen fanien kanssa.”

Kysymys 8: Tunnistetaanko/tunnistettiin sinut siviilissä sarjan esitysten aikana tai niiden jälkeen? Missä tilanteissa sinut tunnistetaan tai on tunnistettu?

Kysymys oli niin ikään avoin ja siihen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin.

Kaikki 41 vastaajaa kertoivat, että sarjan ja uusintojen pyörimisen aikaan heidät tunnistettiin sekä töissä että vapaa-ajalla. Osalla sarjassa esiintyneistä henkilöistä televisiolähetyksistä oli aikaa jo useita vuosia ja tunnistaminen oli vähentynyt ajan myötä. Uusintojen tullessa ruutuun tunnistamiset taas lisääntyivät. Vastaajat kertoivat tullessa tunnistetuksi kaikenlaisissa tilanteissa, kuten lenkillä, kaupassa, ravintoloissa, uimahalleissa ja ulkomaanmatkoilla. Yksi vastaaja kertoi tullessa tunnistetuksi jopa synnytyssalissa. Vastaajille on tultu suoraan juttelemaan tai kyselemään, että onko henkilö esiintynyt kyseisessä sarjassa. Lisäksi selän takana on supateltu, kun heidät on tunnistettu siviilissä. Muutama vastaaja kertoi lisäksi, että esimerkiksi kaupanteko autokaupassa tai muussa kaupassa on ollut helpompaa, kun heidät on tunnistettu luotettavaksi tv-poliisiksi. Lisäksi vastaajia on lähestytty vastakkaisen sukupuolen taholta ns. lähemmän tutustumisen merkeissä.

Alla muutama suoraan poimittu vastaus kyselystä:

”Näin useankin vuoden jälkeen tunnistetaan satunnaisesti edelleen, sekä siviilissä että työtehtävissä.”

”Kyllä! Esimerkiksi ulkomailla matkustaessa kanssaturistit tunnistivat. Näkyvyys ja tunnettavuus toivat myös ikävää huutelua vapaa-ajalla.”

”Koko ajan tunnistetaan. Jopa alasti uimahallin suihkussa, vaikken mielestäni ollut alasti sarjassa...”

”Kyllä. Kaupoissa, kadulla, omassa pikkukunnassa, baareissa. Kun aikaa on kulunut, niin sitten ei enää niin katsota päin. Usintojen tullessa sama toistuu.”

”Sarjan jälkeen on tunnistettu. Aivan uskomatonta että ihmiset tunnistivat siviilissäkin. Postissa, kaupassa, ravintolassa jne.”

”Kyllä tunnistetaan. Siviilissä liikkuessani kaupungilla ihmiset katsovat ja tervehtivät minua aivan kuin minun pitäisi tuntea heidät. Lisäksi autokaupoille jutustelu/kaupankäynti oli helpompi aloittaa, kun oli luotettava ja teeveestä tuttu ostaja.”

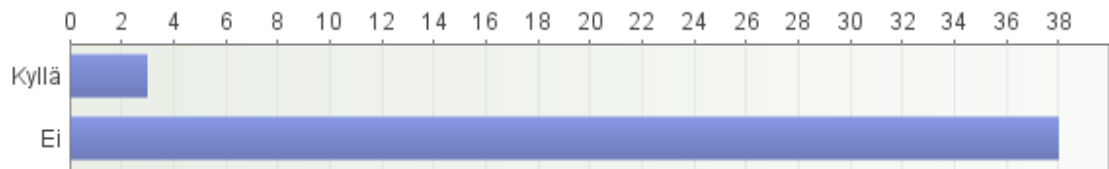
”Ekan tuotantokauden julkistamisen yhteydessä kävi selväksi, kuinka pieni kaupunki Jyväskylä tosiasiallisesti onkaan. Tunnistamisia on tullut ja edellinen maaliskuulta Jämsästä (rallikisoja katsomassa suunnilleen pipo syvällä päässä ja pilkkihaalarit päällä ja silti tulee nuorimies kysymään, olitko sinä siinä tv-sarjassa...). Ihme sinänsä, että mitään suoraa negatiivista palautetta ei ole päin naamaa annettu eikä kukaan ole tullut baarissa tönimään, vaikka sarjassa tehtiinkin töitä perinteisellä tavalla (eikä 'kansaa naurattaen'). Muutoin ihmiset ovat olleet aidosti kiinnostuneita ja tulleet juttelemaan. Alkuaikoina mm. virkapostiin tuli paljonkin 'yhteydenottoja' vastakkaiselta sukupuolelta, mutta sittemmin ne ovat vähentyneet.”

”Kuuden vuoden jälkeen ei tunnusteta. Pari vuotta tunnistettiin, lähinnä kaupoissa ja ravintoloissa. Heti sarjan alettua oli paljon osoittelua ja kuiskimista. Ravintoloissa tultiin juttelemaan, muutama nainen lähestyi seksuaalisessa mielessä. Perheen kanssa ollessani ei lähestytty koskaan.”

”Edelleen viikoittain tulee postia laitokselle, kutsuja erilaisiin tapahtumiin, 'selfie'-pyyntöjä ja ns. suurempaakin ehdotusta tutustumiseen. Jopa valtakunnan rajojen ulkopuolella suomalaiset ovat tulleet jututtamaan kuin kaveriaan.”

Kysymys 9: Vaikuttaako sarjan tuoma julkisuus käyttäytymiseesi töissä?

Kysymys 9 oli kaksiosainen. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot ”kyllä” ja ”ei”. Jos vastaaja vastasi kysymykseen ”kyllä”, hän jatkoi vastaamistaan kysymykseen 10, jossa kysyttiin, miten julkisuus vaikuttaa henkilön käyttäytymiseen töissä.

Kuvio 5: Vaikuttaako sarjan tuoma julkisuus käyttäytymiseesi töissä

Vastaajia oli yhteensä 41 ja vain kolme henkilöä myönsi julkisuuden vaikuttavan käyttäytymiseen töissä. Naisista kaikki vastasivat kysymykseen ”ei”.

Kysymys 10: Jos vastasit kyllä, kerro millä tavalla sarjan tuoma julkisuus vaikuttaa käyttäytymiseesi töissä?

Vastaajien määrä: 3

Tähän kysymykseen vastattiin vain, jos edelliseen kysymykseen numero 9 oli vastattu myöntävästi. Kysymys oli avoin ja siihen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Alla kolmen vastaajan vastaukset:

”Ihmiset tuntuvat näkevän meikäläisen töissä vaikka olenkin tapahtumahetkellä vapaalla. 'nn oli siellä ja teki sitä...' Vaikka todellisuudessa en ole ollut töissä lainkaan...”

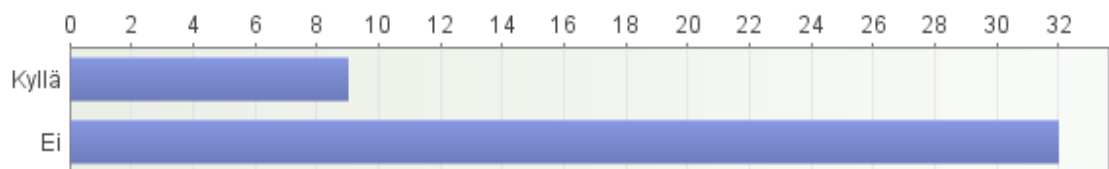
(Huom: 'nn' = nimi muutettu vastauksesta)

”Ehkä pitää olla valmiimpi juttelemaan enemmän ihmisten kanssa, koska he tulevat juttusille paljon enemmän kuin koskaan aiemmin.”

”Asiakkaiden kanssa on nykyään keskustelua enemmän. Haluavat kysellä sarjasta. Lähinnä positiivisessa mielessä.”

Kysymys 11: Entä vapaa-ajalla?

Kysymys oli niin ikään kaksiosainen. Kysymyksessä oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot ja kuten kahdessa aiemmassa kysymyksessä, jos kysymykseen vastasi myöntävästi, vastausta jatkettiin seuraavassa avoimessa kysymyksessä.

Kuvio 6: Entä vapaa-ajalla

Vastaajia oli yhteensä 41, joista vajaa 22 % (9 henkilöä) myönsi julkisuuden vaikuttavan omaan käyttäytymiseen vapaa-ajalla.

Naisista vajaa 38 % (3 henkilöä) ja miehistä 18 % (6 henkilöä) myönsi julkisuuden vaikuttavan omaan käyttäytymiseen vapaa-ajalla.

Kysymys 12: Jos vastasit kyllä, kerro millä tavalla sarjan myötä tullut julkisuus vaikuttaa käyttäytymiseesi vapaa-ajalla?

Tähän kysymykseen vastattiin vain, jos edelliseen kysymykseen numero 9 oli vastattu myöntävästi. Kysymys oli avoin ja siihen sai kirjoittaa oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin.

Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 9 kappaletta ja kaikki vastaukset olivat samansuuntaisia. Sarjan tuoman julkisuuden ja tunnistettavuuden myötä on oltava keskustelualttiimpi vieraiden kanssa, kielenkäyttöä ja jopa jyrkkien mielipiteiden ilmaisemisessa on oltava tarkempi, koska henkilö on ”leimaantunut” poliisiksi. Lisäksi humalassa esiintymistä on vältettävä, jotta ei päätyisi iltapäivälehtien lööppeihin ja sosiaalisessa mediassa oman yksityisyyden varjeleminen on tullut entistä tärkeämmäksi.

Alla muutama suora vastaus kyselystä:

”Se että ihmiset tietävät, että olen poliisi - vieraassa seurassa ja niiden kanssa jotka minua ei tunne - jätän tunteita herättävät mielipiteet sanomatta. Jätän ottamatta kantaa asiaan, koska monissa asioissa ne sanoo poliisi enkä minä ihmisenä. Se että on 'julkisesti' poliisi on vielä varovaisempi, koska nykypäivänä voi tulla lööppi ihan mistä vaan. Oma Facebook käyttäytyminen tämän vuoksi hyvin rajoitettua.”

”Pitää vissiin yrittää edes käyttäytyä siihen malliin, että joku joskus tunnistaa =) ”

”Ehkä pitää olla valmiimpi juttelemaan enemmän ihmisten kanssa, koska he tulevat juttusille paljon enemmän kuin koskaan aiemmin. Kaupassa, harrastuksissa ja kaikkialla.”

”Nykyään ei vaikuta, alkuun piti olla varovainen erityisesti ravintolakäyttäytymisessä, koska siellä merkattiin koko illaksi. Lähinnä kaikki kokemukset ovat olleet positiivisia.”

”Kovin humalassa ei sovi esiintyä julkisilla paikoilla...”

”Pakko myöntää, että omaa kielenkäyttöä ja puhetta välillä koettaa siistiä esim. jossain tapahtumissa - mikä ei ole kyllä huono asia ollenkaan! Aika vähän kyllä on vaikuttanut.”

”Tutut ja tuntemattomat tulevat helpommin jutulle ja kyselevät sarjasta sekä poliisintyöstä.”

”Pidän omia tietojani hieman enemmän yksityisinä mm. 'somessa'.”

Kysymys 13: Millaisia positiivisia vaikutuksia sarjan myötä tullut julkisuus sinulle aiheutti?

Kysymys oli jätetty avoimeksi ja vastaaja sai kirjoittaa siihen oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen.

Vastaajista 39 % (16 henkilöä) kertoi, että julkisuuden myötä asiakastilanteet ja tehtävien hoitaminen töissä on helpottunut. Kun tehtävää tulee hoitamaan ns. tuttu poliisi, asioiden selvittely on tullut helpommaksi. Vastaajista 14 % (6 henkilöä) kertoi, että he eivät osaa sanoa, tai he eivät ole saaneet sarjan tuoman julkisuuden myötä minkäänlaisia positiivisia vaikutuksia. Vastaajista 17 %:n (7 henkilön) kohdalla sarjan myötä tullut julkisuus on avannut ovia myös muihin uusiin mahdollisuuksiin, kuten esimerkiksi esiintymisiin muissa tv-formaateissa tai radiohaastatteluissa. Lisäksi eräs vastaaja epäili julkisuuden siivittäneen hänet äänivyöryyn kunnallisvaaleissa. Eräs poliisi kertoi tulleensa valituksi vuoden kaupunkilaiseksi omassa kaupungissaan. Vastaajat kertoivat myös, että heidän työnhakunsa on helpottunut ja uudet työtarjoukset ovat lisääntyneet. Lisäksi muutaman vastaajan seuraelämä on vilkastunut sarjan tuoman julkisuuden myötä.

Alla muutama suora vastaus kyselystä:

"Olen ihmisille 'tuttu', mistä on ollut apua useilla tehtävillä. Henkilönä julkisuudella ei minulle ole muutoin mitään positiivisia vaikutuksia."

"Helpompi tutustua uusiin ihmisiin. Uusia työtarjouksia tullut tv-julkisuuden myötä. En vaihtanut hommia... :)"

"Oli todella hienoa nähdä ja tutustua kameran toiselle puolella ja nähdä miten hieno ja iso organisaatio siellä on. On myös ollut hienoa saada kansalaisilta todella paljon ihan mielettömän positiivista palautetta. Lähtisin uudestaan mukaan ihan milloin vain."

"Erittäin paljon positiivista on tuonut. Ihmiset tunnistavat ja tuntevat. Tulevat juttusille "kehumaan" ja pitävät sarjasta sekä siitä, että oma maakunta tai kaupunki on ollut mukana."

"Töissä asiakkaat ovat suhtautuneet sarjassa esiintymiseen positiivisesti ja hyvässä hengessä. Sarja oli hyvä jutun aihe, ja uskon sen ehkäisseen tilanteiden eskaloitumisia."

"Ehkä positiivisena vaikutuksena voi sanoa Poliisit-sarjan jälkeen pääseminen muihinkin tv-formaateihin."

"Ihmiset tulee juttelemaan helpommin. Yleensä keskustelu liittyy poliisin työhön tai tehtäviin, yleiseen maailman tilanteeseen tms.

Ei niinkään liity kysymykseen, mutta itsessään sarjan tekeminen toi mahtavia kokemuksia mm. 'kickoffien' ja 'karonkkien' muodossa jossa tuotantoyhtiön porukka oli järkännyt

ainutlaatuisia kokemuksia koko porukalle! Jo pelkästään niistä tuli mahtavia muistoja ja uusia ystäviä!”

Kysymys 14: Millaisia negatiivisia vaikutuksia sarjan myötä tullut julkisuus sinulle aiheutti?

Tämäkin kysymys oli jätetty avoimeksi ja vastaaja sai kirjoittaa siihen oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen.

Noin 44 % vastaajista (18 henkilöä) kertoi, että he eivät olleet saaneet sarjan tuoman julkisuuden myötä minkäänlaisia negatiivisia vaikutuksia. Vastaajista 12 % (5 henkilöä) kertoi, että heitä on häiriköity vapaa-ajalla. Häiriköintiin oli sisällytetty rikosilmoituksia, tappouhkauksia, omaisuuden rikkomista, negatiivista huutelua, lähestymiskiellon rikkomisia ja vainoamista. Vastaajista 39 % (16 henkilöä) oli sitä mieltä, että heitä oli tunnistettu kyllästymiseen asti kaduilla ja osan kohdalla ihmiset olivat lähestyneet ikävän tavallisesti jopa heidän perheenjäseniään. Näiden vastaajien kohdalla anonymiteetin menetys ja ihmisten jatkuva tuijottelu olivat olleet ikävänä vaikutuksena sarjan kautta tulleen julkisuuden myötä. Ja vaikka tuijottelu ei ole häirinnyt vastaajaa itseään, heidän perheenjäsenensä olivat kokeneet tuijottelun kiusallisena. Yksi vastaaja koki myös, että lasten vanhempana tuntui, että poliisi-statuksella olevaa vanhempaa katsottiin tarkemmin, mitä hän tekee lastensa kanssa. Jatkuvan seurannan alaisena olemisen vuoksi esimerkiksi lasten kasvatusta ja heidän toruminen esimerkiksi julkisella paikalla oli tuonut sekä negatiivista tuijottelua, mutta toisaalta myös positiivista kannustinta muille vanhemmille, jotka pohtivat omien lasten kasvatustaan.

Alla muutama suora vastaus kyselystä:

”Monenlaista huutelua, ihmiset pitävät 'kusipäänä' kuvitellen, että joku sarjan teko on joku poliisin julkisuustemppu. Minusta on tehty muistaakseni kaksi rikosilmoitusta, jonka tarkoituksena oli puhtaasti korvausten hakeminen organisaatiolta. Minut on leimattu 'julkkipoliisiksi', joka ei olekaan ihmisten mielestä oikea poliisi, vaan organisaation muokkaama julkisuuskuva...”

”Se, että ihmiset tunnistavat ei ole aina mitenkään kivaa. Joskus haluaisi olla anonymisti.”

”Siviilielämässä läheiseni lapset mukaan lukien joutuivat liian usein tilanteisiin, joihin eivät ehtineet valmistautua: tuntemattomien röyhkeätkin lähestymiset ja ikään kuin oikeus ottaa minut keskusteluun, vaikka ruokakaupassa, sukulaisten juhlapäivillä yms.”

”Facebookissa tuli muutamia häiriköitä, jotka laittoivat tappouhkauksia ym. Häiriköivät myös perheenjäseniä Facebookissa.”

”Sarjan myötä on tullut myös paljon negatiivista palautetta. Lähinnä kyse on ihmisten mielipiteistä eikä oikeasta palautteesta. Lisäksi ihmiset joskus ihmettelevät joitakin

sarjassakin nähtyjä partion tekemiä ratkaisuja. Tämä luultavasti taas siksi, että he eivät ole perehtyneet poliisin työhön ja sarjan jaksoja on jouduttu leikkaamaan paljon, että monen tunnin mittainen keikka saadaan mahtumaan muutamaan minuuttiin. Näin ollen osa olennaisista ja lopulliseen ratkaisuun vaikuttavista asioista jää katsojilta hämärän peittoon. Lisäksi jotkut meidän asiakkaista tuntuvat vihaavan tv-poliisia vielä enemmän kuin 'tavallista' poliisia.”

”Olen joutunut ainakin kahden henkilön toimesta rikoksen uhriksi. Uhkauksia minua kohtaan ja siitä lähestymiskiellon rikkomisia. Olen joutunut kotia kohtaan tekemään turvatoimia esim. kameroita poliisin toimesta ja kantamaan voimankäyttövälineitä vapaa-ajallani. Myös autoani on rikottu kotipihassani. Vapaa-ajallani myös ihmiset seuraavat toimiani enemmän kuin ennen.”

”Omassa työpaikassa meinataan työntää aina lehdistön tai kameran eteen, kun tarvitaan poliisin kasvoja. Kerran kun olet antanut kasvot, niin luullaan, että olet vapaata riistaa kaikkiin medioihin. Vaikea kieltäytyä, kun kerran olet yksityisyyden antanut pois.”

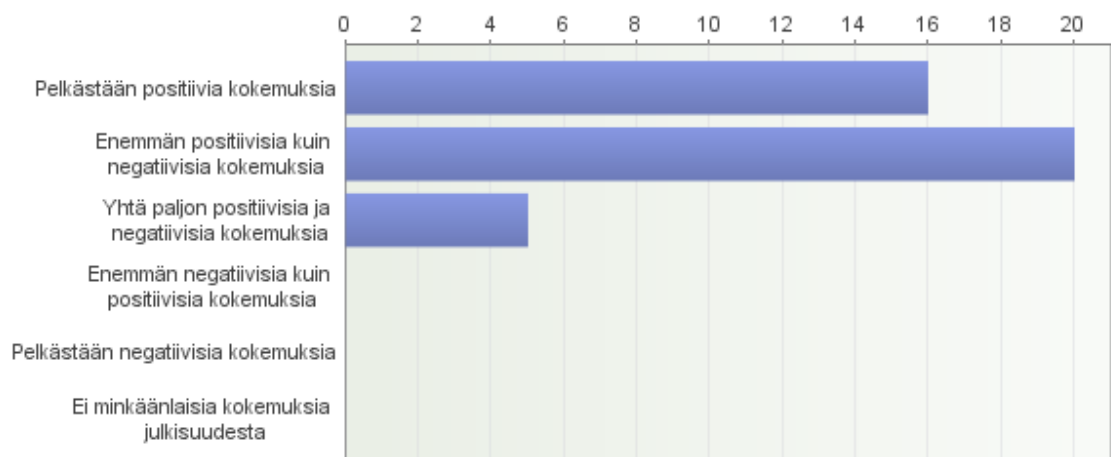
”Yksityisyys meni. Ihmiset seuraavat joka paikassa, mitä teen taikka miten toimin.”

”Välillä raskasta, kun keikka keskeytyy mainintaan televisiopoliisista.”

”Hyvin vähän negatiivisia vaikutuksia. Yksi vainoaja.”

Kysymys 15: Ovatko sarjan myötä saamasi kokemukset julkisuudesta mielestäsi enemmän...?

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, miten vastaajat olivat kokeneet saamansa julkisuuden. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen.

Kuvio 7: Ovatko sarjan myötä saamasi kokemukset julkisuudesta mielestäsi enemmän

Noin 49 % (20 henkilöä) oli sitä mieltä, että sarjan myötä tulleet kokemukset julkisuudesta olivat olleet enemmän positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia. Noin 39 % (16 henkilöä) oli sitä mieltä, että he olivat kokeneet sarja myötä tulleen julkisuuden pelkästään positiivisena kokemuksena ja noin 12 % (5 henkilöä) koki sarjan myötä saamansa julkisuuden tuoneen yhtä paljon positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia.

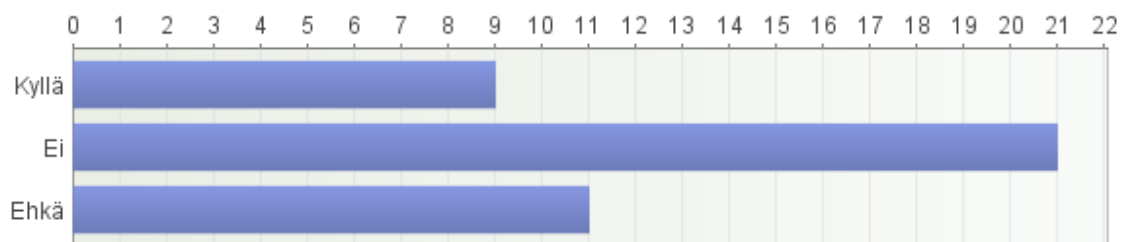
Vastausten riippuvuussuhteita tarkasteltaessa ilmenee, että naisten mielestä sarjan myötä tulleet kokemukset julkisuudesta olivat olleet joko pelkästään positiivisia kokemuksia (75 %) tai enemmän positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia (25 %).

Miesten kohdalla sarjan myötä tulleet kokemukset olivat olleet lisäksi yhtä paljon positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia (15 %). Miehistä pelkästään positiivisia kokemuksia oli 30 %:lla vastaajista ja 54 % miehistä oli sitä mieltä, että he olivat saaneet enemmän positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia. Vastaajista 80 % oli miehiä, joten oli myös todennäköisempää, että miesten kohdalla negatiivisia kokemuksia oli enemmän kuin naisilla.

Edelleen vastausten riippuvuussuhteita tarkasteltaessa on todettavissa, että kolmella ensimmäisellä tuotantokaudella esiintyvien kohdalla kokemukset julkisuudesta olivat olleet sekä yhtä paljon positiivisia kuin negatiivisia, enemmän positiivisia kuin negatiivisia että pelkästään positiivisia kokemuksia. Neljännestä tuotantokaudesta kahdeksanteen tuotantokaudteen esiintyneiden kohdalla kokemukset sarjan myötä tulleesta julkisuudesta olivat olleet joko pelkästään positiivisia kokemuksia tai enemmän positiivisia kuin negatiivisia kokemuksia.

Kysymys 16: Lähtisitkö uudelleen mukaan Poliisit-sarjaan?

Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen.

Kuvio 8: Lähtisitkö uudelleen mukaan Poliisit-sarjaan

Kaikista vastaajista 51 % (21 henkilöä) ei lähtisi uudelleen mukaan Poliisit-sarjaan. Vastaajista 27 % (11 henkilöä) voisi harkita uudelleen mukaan lähtemistä ja 22 % (9 henkilöä) olisi valmiita lähtemään uudelleen mukaan sarjan kuvauksiin.

Naisista 25 % (2 henkilöä) ja miehistä 21 % (7 henkilöä) olisi valmiita lähtemään uudelleen mukaan sarjan kuvauksiin. Naisista vajaa 38 % (3 henkilöä) ja miehistä 54 % (18 henkilöä) ei lähtisi uudelleen mukaan sarjaan.

Kysymys 17: Mitä haluaisit sanoa poliiseille, jotka miettivät sarjaan mukaan lähtemistä?

Kysymys oli jätetty avoimeksi ja vastaaja sai kirjoittaa siihen oman vapaamuotoisen vastauksensa. Vastaustila oli rajattu 5000 merkkiin. Kaikki 41 henkilöä vastasivat kysymykseen. Vastauksia tuli paljon ja ne olivat erittäin laajoja. Vastaajat olivat panostaneet vastausten kirjoittamiseen kiitettävällä tasolla.

Alla Poliisit- sarjassa esiintyneiden terveiset poliiseille, jotka miettivät sarjaan mukaan lähtemistä:

”Rohkeasti mukaan vaan! Poliisin työ on mitä julkisinta työtä, käytämme syvimmälle ulottuvaa perustuslaillisia oikeuksia runtelevaa valtaa, silloin pitää sietää ja ymmärtää, jopa edistää, meihin kohdistuvaa tarkkailua ja avoimuutta. Arvokas kokemus!”

”Pitäkää pääanne kylmänä! Älkää hakeko mitään 'roolia', vaan pysykää omana itsenänne kaikkine murteineen. Olkaa varovaisia töissä ja vapaalla. Media paisuttelee ja jopa syyllistyy ajojahtiin, etenkin kun kyseessä on poliisi ja mahdollisesti jopa julkisuudessa esiintyvä poliisi.”

”Kannattaa miettiä lähtöä sekä omia motiiveja tarkasti. Sarjaan lähdöllä voi olla arvaamattomia vaikutuksia niin työ– kuin siviilielämäänkin.”

”Kokemuksena se on aivan loistava ja ainutkertainen. Ehdottomasti kannattaa lähteä mukaan, jos vähänkin mietit. Siinä oppii paljon myös itsestään ja varsinkin omasta tavasta työskennellä.”

”Jos haluat tulevaisuudessa tarkkailu-/tiedustelutehtäviin, mieti osallistumista. Yhden kauden perusteella voi sanoa, että kaikki onneksi unohtuu aikanaan. Kokemuksena oli hieno ja opettavainen, sai tutustua julkisuuteen ja tv-maailmaan. Totesin itse, ettei se ole minua varten. Me teimme päätöksen, ettemme lähde ylimääräisiin haastatteluihin yms. Sitä päätöstä emme todellakaan katuneet. Osa on lähtenyt mukaan rumbaun ja uskon, että osa on siitä myös kärsinyt. Etenkin naisten osoittama huomio alkuunsa voi kiehtoa, mutta lopulta se kääntyy itseään vastaan. Julkisuus ei tee sinusta aidosti mielenkiintoista, ainoastaan se illuusio joka ihmisille jää. Ole valmis kritiikille ja suhtaudu siihen huumorilla.”

”Fakta on vaan se, että tuon jälkeen tunnustetaan erityisesti töissä, mutta myös vapaa-aikana. Se on asia, joka kannattaa miettiä etukäteen, koska jälkikäteen sitä on myöhäistä katua tai vetää takaisin.”

”Kannattaa ensin miettiä omat motiivit mukaan lähtemiselle, ja jos ne kestää kertoa vaikka työkavereille, ollaan oikeilla jäljillä! Jos mukaan haluaa esim. ollakseen 'julkkis', tämä on ehkä väärä formaatti. Sarjassa mukana olo merkitsi minulle itseni ylittämistä ja jonkinlaista mittaamista poliisina. Siinä onnistuin, enkä koe että minulla olisi enää tämän enempiä annettavaa sarjalle! Ellei tule joku 'all stars' –kausi jonka myötä pääsisi vielä tapaamaan sarjan tekijöitä - huippuporukkaa!”

”Jos esiintyminen ja tv-sarjan tekeminen kiinnostaa edes vähän, kannattaa osallistua. Meidän työssä pääsee todella harvoin esille näin positiivisessa mielessä. Muihin tosi-tv-formaatteihin lähteminen poliisina on kyseenalaista, mutta tässä tullaan esille vain ammatin kautta. Jokainen voi päättää kuinka henkilökohtaisista asioista haluaa jutella partiokaverin kanssa työvuorojen aikana autossa. Kameroiden edessä esiintyminen auttoi esiintymisjännitykseen ja tämän kokemuksen jälkeen olen luottanut itseeni aiempaa enemmän, jos on pyydetty pitämään luentoja tai muuten esiintymään. Kuvausten aikana tapaa mielenkiintoisia ihmisiä, joiden kanssa saa tehdä töitä kannustavassa ilmapiirissä. Myös kick off- ja karonkatilaisuudet olivat sellaisia, joihin ei meidän työssä muutoin kutsuta.”

”Muistutus että sinne lähdetään esittämään poliisin ammattia ja käytös tulisi olla sen mukaista. Joskus huomaa väkisin, että halutaan näyttää hauskalta ja koomiselta partiolta. Se vaan tulee joillakin luonnostaan, kaikki eivät siihen pysty ja jos sitä väkisin yrittää olla hauska niin sen kyllä huomaa. Muuten mukava haaste ja suosittelen kokeilemista, jos vaan rohkeutta riittää!”

”Olkaa oma itsenne.”

”Ei kannata esittää, vaan antaa realistinen kuva poliisin työstä, ja muistaa, että kyseessä on kuitenkin poliisin työ, ja se kuva joka sarjan mukana annetaan, on katsojille 'totuus' poliisin työstä. Monikaan ei ymmärrä, että poliisin työ on muutakin kuin se, mitä näkyy kuvaruudusta.”

7 KAHDEN UUDEN TV-POLIISIN HAASTATTELU

Seuraava teksti perustuu haastatteluun, jonka suoritin kahdelle uudelle tv-poliisille 20.9.2016. Koska sarjan yhdeksännen tuotantokauden poliisien nimiä ei ole vielä kirjoitushetkellä kerrottu julkisuuteen, myös haastattelun tulokset esitetään anonyymisti. Poliisit ovat sukupuoleltaan miehiä ja kuuluvat virka-asemaltaan miehistöön. Partionjohtajana toimiva poliisi on toiminut poliisissa valmistumisen jälkeen 5–10 vuotta ja partion nuorempi jäsen alle 5 vuotta.

Kysyin uusilta tv-poliiseilta, miksi he lähtivät mukaan Poliisit- sarjaan. Poliisit esiintyvät yhdessä partiona tulevalle tuotantokaudella ja töiden ulkopuolella he ovat hyviä ystäviä keskenään. Partion mukaan ajatus sarjaan mukaan lähtemisestä lähti vitsistä. Heidän poliisilaitoksellaan haettiin sarjaan mukaan partiota tai poliisimiehiä, jotka olisivat

muodostaneet yhdessä partion. Toinen poliiseista oli kysynyt vitsillä toiselta, pitäisikö heidän lähteä yhdessä mukaan sarjaan, jotta mukaan saataisiin rento ja sanavalmis partio, joka ei ainakaan ”jäykistelisi” kameroiden edessä. Toinen poliiseista oli todennut, ”jos sinä lähdet niin minäkin lähden”. Poliisit olivat ottaneet pienen harkinnan jälkeen yhteyttä laitoksen yhteyshenkilöön ja kyselleet asiasta tarkemmin. Poliisilaitos oli innostunut asiasta heti eivätkä poliisit kehdanneet enää miettiä kieltäytymistä. Poliisit päättivätkin ottaa asian uutena kokemuksena.

Kysyin poliiseilta, miten heitä on valmisteltu sarjan tekemiseen ja onko heille annettu ohjeita mahdollisen julkisuuden käsittelemiseen tuotantoyhtiön tai työnantajan puolesta. Molemmat olivat sitä mieltä, että heitä ei juurikaan valmisteltu sarjaan. Tuotantoyhtiön järjestämässä ”kick off”-tilaisuudessa julkisuutta aiheena oli käyty läpi ja lisäksi siellä oli käsitelty muita ”hyvä tietää”-asioita. Poliisit olivat lisäksi kyselleet tilaisuudessa kokemuksia sarjassa jo aiemminkin esiintyneiltä poliiseilta. Keskeisenä ajatuksena kuitenkin nousi esiin omana itsenä esiintyminen ja kameroiden huomioimatta jättäminen.

Pyysin poliiseja lisäksi miettimään, miten he uskoivat kameroiden vaikuttaneen heidän työskentelyynsä. Partio kertoi päättäneensä heti alussa, että eivät muuta toimintatapaansa millään tavalla. Kuten tuotantoyhtiö ja poliisilaitoksen johto oli toivonut, he päättivät esiintyä omina itsenään eivätkä he halunneet esittää mitään muuta. Partion välinen vuosien mittainen ystävyysuhde on luonut partion välille syvän luottamuksen, joten heidän ei tarvinnut myöskään murehtia toisen tekemisistä tai sanomisista.

Kysyin haastateltavilta, mitä odotuksia heillä on julkisuuden suhteen ja haluaisivatko he, että julkisuus toisi tullessaan uusia mahdollisuuksia esimerkiksi median tai uralla etenemisen suhteen. Kumpikaan poliiseista ei vielä tiennyt, mitä odottaa julkisuuden suhteen. Molemmat toivoivat, että tuleva julkisuus olisi positiivista. Työpaikalla työkaverit olivat vitsailleet, että partio olisi lähtenyt mukaan sarjaan seuraelämänsä vilkastuttamiseksi, mutta vaikka partio tästä itsekkin välillä huumorimielessä vitsailee, todellisuudessa he eivät sellaiseen usko. Uralla etenemisen tai julkisuuden kautta uusien mahdollisuuksien suhteen partion ajatukset olivat positiivisia, mutta realistisia. Jos sarjan myötä seuraisi uusia mahdollisuuksia, se olisi pelkästään hyvä asia.

Viimeisenä kysyin poliiseilta, miten työyhteisö suhtautui heidän päätökseensä lähteä mukaan sarjaan. Partion mielestä työyhteisö tuntui hyväksyneen asian eikä ongelmia ollut. Molemmat olivat sitä mieltä, että alkuun työyhteisössä ”pottuiltiin” melko paljon ja työkaverit olivat olleet sitä mieltä, että samoille keikoille ei kameroiden kanssa mennä. Mutta samat henkilöt olivat kuitenkin jälkeinpäin tulleet kyselemään, että miten kuvaukset olivat edenneet, sekä muutenkin osoittaneet paljon mielenkiintoa asiaa kohtaan. Lisäksi poliisit olivat sitä mieltä, että kun työkaverit olivat huomanneet, ettei partion toiminta ollut muuttunut kameroiden ollessa mukana, suhtautuminen heihin oli ollut erittäin positiivista.

Kahden uuden tulevan tv-poliisin vastauksia vertailtaessa edellisillä kausilla esiintyneiden poliisien kyselyvastauksiin, voidaan todeta, että kuten kyselyyn vastanneiden, myös uusien tv-poliisien motivaatiotekijät sarjaan mukaan lähtemiseen olivat olleet samansuuntaiset kuin kyselyyn vastanneilla. Myös uuden kauden poliisit halusivat saada vaihtelua

arkityöhönsä ja uusia kokemuksia. Kuten suurin osa kyselyyn vastanneistakin, myös tulevan kauden tv-poliisit kertoivat, että suurimpana syynä sarjaan mukaan lähtemiseen oli ollut oma mielenkiinto asiaa kohtaan. Ja kuten aiempien kausien tv-poliisit, myös uudet tv-poliisit kokivat, että kamerat eivät olleet vaikuttaneet heidän normaaliin työskentelyynsä merkittävästi. Kyselyyn vastanneet totesivat, että kameroihin tottui ensimmäisien kuvauskertojen jälkeen nopeasti. Myös uudet tv-poliisit totesivat, että vaikka kameroiden läsnäoloa ei kokonaan pystyisi unohtamaan, niihin tottui nopeasti ja työnteko sujui hyvin, vaikka kameroiden läsnäolon tiedostikin. Uuden kauden tv-poliisit totesivat, että mikään heidän toiminnassaan ei ollut ennalta käsikirjoitettua, paitsi se, että kameroille kerrottiin keikalle mentäessä, että minkälaisesta tehtävästä oli milloinkin kyse.

Julkisuudesta saatuja kokemuksia ei kyselyyn vastanneiden ja uusien tv-poliisien välillä voi vielä vertailla, mutta ainakin kahden uuden tv-poliisin suhtautuminen julkisuuteen vaikutti olevan hyvinkin realistista ja odotukset julkisuuden myötä seuraavista asioista olivat varovaisen toiveikkaita mutta optimistisia.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Alkuperäiseen tutkimuskysymykseen saatiin kyselyn kautta kattavasti vastauksia. Halusin tutkia työssäni sitä, onko Poliisit-sarjan tuomalla julkisuudella ollut enemmän positiivisia vai negatiivisia vaikutuksia sarjassa esiintyneiden henkilöiden työstä suoriutumiseen ja henkilöiden siviilielämän haasteisiin. Lisäksi halusin selvittää motiiveja sarjaan mukaan lähtemiseen ja kokemuksia itse työn tekemisestä kuvaajien läsnä ollessa. Pohdin lisäksi kokemusten vaikutuksia esimerkiksi tuleviin tv-poliiseihin ja heidän motiiveihin lähteä mukaan sarjaan.

Tutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 65 %, joten tutkimusta voidaan pitää onnistuneena. Johtopäätöksenä ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni siitä, onko Poliisit-sarjan tuomalla julkisuudella ollut enemmän positiivisia kuin negatiivisia vaikutuksia sarjassa esiintyneiden henkilöiden työstä suoriutumiseen, voidaan todeta, että suurin osa vastaajista koki työtilanteiden hoitamisen helpottuneen jollain tavalla tai ainakin osittain sen vuoksi, että heidät oli tunnistettu tv-poliiseiksi. Lisäksi osalla vastaajista työmahdollisuudet olivat lisääntyneet sarjan tuoman julkisuuden myötä. Työstä suoriutumiseen liittyvät kokemukset olivat näin ollen olleet enemmän positiivisia kuin negatiivisia.

Siviilielämän puolella vaikutusten arvioiminen on kaksijakoisempaa. Osittain julkisuudella oli ollut positiivisia vaikutuksia henkilöiden elämään siviilissä, heidän tunnettavuutensa oli lisännyt heidän suosiotaan ja luotettavuuttaan omissa pyrkimyksissään, kuten vaalityössä, kaupanteossa tai seuraelämässä. Kääntöpuolena henkilöt kokivat yksityisyytensä kärsineen suurelta osin ja niin sanottuna tavallisena kansalaisena eläminen oli tullut haasteellisemmaksi. Julkisuuden takia osaa oli häiriköity siviilissä ja lisäksi perheenjäsenet olivat kokeneet julkisuuden kiusallisena.

Motiiveja sarjaan mukaan lähtemiseen oli monenlaisia. Suurella osalla vastaajista motiivina sarjaan mukaan lähtemiseen oli ollut oma mielenkiinto asiaa kohtaan, esimiehen tai partiokaverin pyyntö sekä itsensä haastaminen, uusien kokemusten hakeminen, että vaihtelun saaminen omaan arkityöhön. Osa vastaajista halusi nähdä, miten kuvaaminen toimii käytännössä ja miten siihen suhtaudutaan. Lisäksi osa halusi antaa osansa organisaation tunnettavuuden parantamiseen ja poliisin hyvän imagon luomiseen.

Kameroiden kanssa työskentelystä vastaajilla oli pääasiassa hyviä kokemuksia. Noin puolet vastaajista oli jännittänyt ensimmäisiä kuvauskertoja, mutta kameroihin oli tottunut nopeasti ja jännitys oli kaikonnut kuvausten edetessä. Noin kolmanneksen kohdalla kamerat eivät olleet vaikuttaneet omaan työskentelyyn millään tavalla. Osa kertoi tehneensä asiat kuten aina ennenkin ja jättäneensä julkaisemiskelpoisen materiaalin arvioimisen tuotantoyhtiölle sekä Poliisihallitukselle. Osa vastaajista kertoi kiinnittäneensä enemmän huomiota omaan kielenkäyttöön kameran edessä ja osa kertoi tehtävän jälkipuinnin partiokaverin kanssa olleen hankalampaa kameroiden takia. Vastaajat olivat kiinnittäneet huomiota myös laintulkintoihin jonkin verran enemmän, mutta suurin osa oli tehnyt asiat kuten ennenkin. Myös kuvaajat olivat olleet pääasiassa turvassa, vain muutaman kohdalla kuvaajiin oli kohdistettu eri henkilöiden toimesta väkivallan uhkaa tai muuta häiriköintiä. Nämäkin tilanteet oli saatu nopeasti poliisin hallintaan eikä todellisia vaaratilanteita päässyt syntymään.

Tutkimuksessa tehdyn kyselyn viimeisessä kysymyksessä tv-poliiseja pyydettiin kertomaan, minkälaisia terveisiä he haluaisivat lähettää tuleville tv-poliiseille tai mahdollista tv-poliisiuraa harkitseville. Vastaustila oli avoin ja vastauksia tuli paljon. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että henkilöiden, jotka harkitsevat sarjaan mukaan lähtemistä, kannattaa miettiä omat motiivinsa julkisuutta kohtaan monelta kantilta. On tiedostettava, että julkisuus voi tuoda tullessaan niin positiivisia kuin negatiivisiakin asioita. Julkisuus ja omien kasvojen tunnettavuus saattavat sulkea pois joitakin työmahdollisuuksia organisaation sisällä tulevaisuudessa, mutta se saattaa myös aukaista ovia uusiin ja hienoihin tilaisuuksiin, joita muuten ei saisi kokea. Tärkeää on kuitenkin olla oma itsensä, avoin uudelle sekä rehti ja reipas kaikessa mihin ryhtyy. Näillä eväillä pääsee moni pitkälle. Vaikka kaikkeen ikävään ei itse voikaan vaikuttaa, täytyy muistaa, että viime kädessä se, että miten julkisuutta käsittelee ja miten sitä itse haluaa hyödyntää, on suurelta osin jokaisen ihmisen oman harkinnan alla.

9 POHDINTA

Julkisuus voi tuoda tullessaan hienoja mahdollisuuksia ja uusia kokemuksia. Jo pelkästään televisiosarjan kuvaaminen ja kuvattavana oleminen tuovat poliisin arkeen uusia ulottuvuuksia. Avoimuus ja rohkeus heittäytyä mukaan uusiin kokemuksiin ja itsensä asettaminen kaiken kansan arvioitavaksi on erittäin kunnioitettavaa ja kertoo ihmisestä paljon. Jokaisella kolikolla on kuitenkin kääntöpuolensa.

Ilta-Sanomat uutisoi 25.8.2016, että käräjäoikeus oli tuominnut vuonna 1978 syntyneen naisen Poliisit-sarjassa esiintyneen poliisin vainoamisesta ja kunnianloukkauksesta päiväsakkoihin. Lisäksi nainen oli tuomittu maksamaan poliisille kärsimyskorvauksia. Nainen oli uutisen mukaan parin vuoden ajan häiriköinyt Poliisit-sarjassa esiintynyttä miestä lähettämällä hänelle fanipostia kotiin niin kirjeiden, korttien kuin sähköpostien muodossa. Lisäksi nainen oli pyrkinyt miehen asuntoon ja soitellut tämän ovipuhelimeen. Nainen oli toimittanut kirjeitä myös poliisin esimiehelle ja levitti perättömiä tietoja Facebookissa. (Ilta-Sanomat, artikkeli, luettu 25.8.2016.)

Tämän uutisen nähtyään varmasti moni televisiopoliisin urasta haaveileva tai sitä pohtiva henkilö miettii, mitä haittoja ja hyötyjä televisiojulkisuudesta voi olla. Vaikka suurimmalla osalla kokemukset ovat olleet hyviä ja positiivisia, ikäviä uutisia lukiessa sitä väkisinkin pohtii, että yksikin vainoja on liikaa eikä tuollaista harmia toivoisi kenellekään. Tosin poliisin työssä ei vaadita tv-poliisistatusta joutuakseen häiriköinnin, vainoamisen tai uhkailun kohteeksi. Sitä tapahtuu muutenkin, ilman kameroita ja julkisuutta.

Lähtiessäni tekemään tutkimusta tv-poliiseista mietin omaa suhtautumistani julkisuuteen ja sen liittymistä poliisityöhön. Itse en ole koskaan harkinnutkaan lähteväni mukaan ammattini kautta televisiosarjaan. Oma yksityisyyteni on minulle todella tärkeä asia enkä haluaisi vaarantaa sitä koskaan. Toimin julkisessa ammatissa ja toki hyväksyn sen, että toimintaani tarkastellaan. Reilun kymmenen vuoden poliisiurani aikana olen leimautunut siviiliyhteisössä ”poliisiksi” ja kaikkea toimintaani on tarkasteltu poliisi-statukseni kautta, mikä on ajoittain ollut raskastakin. Uskoisin, että nykypäivän yhteiskunta on ajautunut siihen, että ihmisiä tarkastellaan ja heitä arvostellaan tai arvostetaan yhä enenevässä määrin oman ammattinimikkeen tai -statuksen kautta. Enkä tarkoita ainoastaan poliiseja, vaan muitakin ihmisiä kiehtovia ammattikuntia. Naapurustoissa, lasten päiväkodeissa ja koulujen vanhempainilloissa joku on aina esimerkiksi se ”lentäjä” tai ”poliisi”.

Jokaisen televisiosarjaan mukaan lähtevän poliisin on hyvä miettiä oma kantansa ja omat motiivinsa julkisuuteen ja sen mahdollisiin seurauksiin. Nostan hattua heille, jotka siihen uskaltavat heittäytyä, mutta toisaalta ymmärrän myös heitä, jotka eivät lähtisi siihen mistään hinnasta mukaan. Poliisin työ on kuitenkin työ muiden joukossa ja siihen voi suhtautua monella tapaa. Toisille työ on intohimo ja toiset käyvät töissä ainoastaan saadakseen leivän pöytään. Ehkä oikeanlainen suhtautuminen on jossain näiden kahden suhtautumistavan välissä. Oman itsensä kehittäminen ja haastaminen on nykypäivän työelämässä tärkeää ja lähestulkoon välttämätöntä oman motivaation säilyttämiseen omassa työarjessa. Edellytyksenä itsensä haastamiselle on aina rohkeus heittäytyä mukaan uusiin asioihin. Sen vuoksi poliisin ammatissakin on hyvä, että ihmisille tarjotaan mahdollisuutta kehittyä, vaikka esimerkiksi tv-työn kautta. Oman toimintansa asettaminen niinkin suuren tarkastelun alle vaatii rohkeutta. Suurempaa haastetta ja heittäytymistä on äkkiseltään vaikea kuvitella.

Laajemmin ajateltuna nämä poliisiorganisaation sisältä löytyvät ihmiset, jotka ovat valmiita nousemaan julkisuuteen televisiosarjan välityksellä, ovat organisaation markkinoinnin ja julkisuus kuvan kannalta hyvinkin arvokkaita välikäsiä. Vaikka on selvää, että televisiosarjan valokeilassa seikkailevat poliisit eivät välttämättä anna poliisityöstä

kaikista laajinta ja realistisinta kuvaa, on muistettava, että sarjan tuoma näkyvyys poliisin työlle on tuonut organisaation viestintään ja rekrytointiin välttämättömän lisän. Monet nuoret ovat rohkaistuneet hakeutumaan poliisityön pariin saatuaan kipinän katsottuaan sarjaa.

Tämän tutkimuksen toteuttamisprosessi oli mielenkiintoinen ja onnistunut. Uskon, että tämä tutkimus antaa aihetta tutkia asiaa laajemmin ja pohtia julkisuusnäkökulmaa enemmän myös itse poliisiorganisaation kannalta. Nykypäivänä poliisi on median otsikoissa päivittäin ja jotkut asiat saavat laajaakin julkisuutta. Yksi jatkotutkimuksen aihe voisikin olla se, miten nämä laajaa julkisuutta saavat asiat vaikuttavat itse poliisiorganisaatioon ja sen toimintaan.

LÄHTEET

Herkman Juha: Julkisuuden tähden. Blogikirjoitus. Yle. Luettavissa: <http://yle.fi/vintti/yle.fi/mediakompassi/mediakompassi/node/1190.htm>. Luettu 19.3.2016.

Julkisen sanan neuvosto 2008: Yksityiselämä. Periaatelausumat, julkaistu 22.1.2008. Helsinki. Luettavissa: <http://www.jsn.fi/periaatelausumat/yksityiselama/>. Luettu 24.3.2016.

Kuutti, Heikki 2008: Mediakierre: Selviytyminen kielteisessä julkisuudessa. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

Lehtonen, Jaakko 2002: Julkisuuden riskit. Helsinki. Ykkös-Offset Oy.

Luotonen, Marko 2015: Poliisi rakentaa julkista kuvaansa huolella. Haaste-lehti 3/2015. Artikkel. Luettavissa: http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32015/poliisirakentaa_julkistakuvaansa_huolella.html. Luettu 1.4.2016.

Mäkinen, Marko & Rahkonen Juho 2013: Poliisit-tv-sarjan vaikutus katsojien mielikuviin poliisista. Taloustutkimus 29.11.2013.

Näveri, Vesa 2016: Nainen vainosi Poliisit-sarjasta tuttua poliisia – pyrki asuntoon ja soitteli asiattomia puheluita. Ilta-Sanomat 25.8.2016. Artikkel. Luettavissa: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-2000001247562.html>. Luettu 25.8.2016.

Parko, Kaija 2010: Mediajulkisuus. Artikkel. Luettavissa: http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet/viestinta_ja_mediataito/lahestymistapoja_mediaan/median_valta/mediajulkisuus. Luettu 19.3.2016.

Poliisiammattikorkeakoulu 2014: Opiskelijakysely. Opiskelijoiden näkemykset ja mielikuvat Polamkin markkinointiviestinnän tavoista. Tampere.

Poliisiammattikorkeakoulun viestintä 2010: Vuosikirja 2009-2010. Edita Prima Oy. Helsinki.

Poliisihallitus 2015: Poliisin viestintä: Nykytila, strategia ja kehittämisalueet 2015-2018. Poliisihallituksen julkaisusarja 2/2015. Helsinki. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/37186_Poliisin_viestinta_Poliisihallituksen_julkaisusarja_2-2015.pdf?9e5c305f9ecad388

Poliisin viestintä 2014: Taloustutkimuksen viikoittainen Telebus-puhelinhaastattelu 30.9. - 7.10.2014, viitattu Poliisin julkaisusarjassa 2/2015: Poliisin viestintä: Nykytila, strategia ja kehittämisalueet 2015-2018. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/37186_Poliisin_viestinta_Poliisihallituksen_julkaisusarja_2-2015.pdf?9e5c305f9ecad388

Sisäministeriö 2009: Poliisin viestinnän nykytila, strategia ja kehittämisalueet vuosille 2010–2013. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 2009. Helsinki.

Rikoslaki 19.12.1889/39, 24 luku 5§ (9.6.2000/531). Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L24>

Rikoslaki 19.12.1889/39, 24 luku 6§ (9.6.2000/531). Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L24>

Rikoslaki 19.12.1889/39, 24 luku 11§ (9.6.2000/531). Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L24>

Sisäministeriö 2015: Poliisibarometri 2014: Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Sisäministeriön julkaisu 4/2015. Helsinki. Luettavissa: <http://www.intermin.fi/julkaisu/042015?docID=58278>

Sisäministeriö 2016: Poliisibarometri 2016: Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Sisäministeriön julkaisu 27/2016. Helsinki. Luettavissa: <http://www.intermin.fi/julkaisu/272016?docID=70124>

Toimittajan rikoslakipaketti 2012. Luettavissa: <http://toimittajanrikoslaki.fi/kuvaaminen-ja-salakatselu/>. Luettu 19.3.2016.

Vivolin, Asko 2009: Kamerat, kuvaus; - kielletty? Artikkel. Kamera-lehti 6-7/2009.

Vuorenmaa, Erna 2016: Aito Median tuotantoyhtiön tuottaja. Haastattelu 5.4.2016. Tampere.

Wikipedia 2016: Poliisit. Luettavissa: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Poliisit>. Luettu: 23.2.2016.